

Культурно-політичний місячник
для українців у Чеській Республіці
Kulturně-politický měsíčník pro Ukrajince v České republice

№ 6/2018, рік XXVI
č. 6/2018, ročník XXVI
www.ukrajinci.cz

пороги

МОЛИМОСЬ ЗА АВТОКЕФАЛІЮ

Українці мають право на свою помісну церкву. У Константинополі Томос написаний, але (про)московські ієрархи, які вважають себе «третім Римом», чинять шалений опір і погрожують.

А також у номері:

Концерт Тараса Петриненка у Празі; перший табір СУМ над Влтавою; подорож «Джерела» Середземним морем: фоторепортаж; фольклорна мозаїка; фотоконкурс від посольства; як чеська мова із «мужицької» стала звичайною загальноновживаною мовою країни? Що коїться із Польщею? Куди заведе блокада росіянами Азовського моря? Великі обсяги контрабанди лісу; небезпечні перевізники: що далі? Пам'яті Левка Лук'яненка; нові книги та музика та ін..

Тарас Петриненко: «Хто як не ти, якщо не я?»

Тарас Петриненко, Тетяна Горобець і гурт «Гроно» відомі в Україні передусім за їхній внесок у поп-рок, авторський стиль музики в патріотичному дусі. Таким і був його виступ 22 червня у Празі. Заповнена зала театру «Гибєрнія» (800 місць) аплодував і дякував за якісну, живу музику, хороше виконання, звук. Подяка належить передусім організаторам та спонсорам концерту, компанії «Світ ставітелстві» та Романові Митрюку, підприємцю, який вже багато років сприяє популяризації української культури у Чехії. Без спонсорської допомоги у такому масштабі не зміг би відбутися й цей концерт. Мета концертів Тараса Петриненка, якому у березні цього року виповнилося 65 років, – не тільки вказувати на ситуацію в Україні, підтримувати патріотичний дух, а також звертати увагу на особистий рівень людини, активність і здорове мислення. Тарас Петриненко збагачував концерт короткими віршами, які мають духовний чи жартівливий розмір, своєю стилістикою не затримують слухача, а навпаки, соковито вказують на різні теми буденного життя. Увагу треба звернути на високий рівень виконання музики та співу. Тарас Петриненко і Тетяна Горобець

привезли із собою шістьох надзвичайних музикантів і власного звукооператора, і всі впоралися із вимогливим празьким середовищем надзвичайно професійно. Прозвучали пісні ліричні, романтичні «Ми не закінчили розмову», «Зорепадом летять роки» та інші. Звичайно, це жанр кінця 1980-х та 1990-х років, але поєднання сучасного звучання та традиційної бандури надає цій музиці якогось водночас ностальгійного та оптимістичного забарвлення, а слухачі мають надзвичайно хороший настрій. Не можна не згадати пісню «Жлоби». Вона завжди буде живою, оскільки, за словами лідера концерту, проблема буття України не тільки «десь там», але й у «жлобстві тут». Патріотичний «Червоний вітер», ударна пісня, яка захоплює і підбадьорює людей, бо ж хто інший, «як не ти, якщо не я». А насамкінець – «Україно!». Вдала, легендарна пісня, другий гімн України. Під час концерту пан Тарас запитує у публіки – ще співати, чи вже на пенсію йти? Та ні. Можна й текст забути, і повільніше танцювати, але відходити людині зі сцени ще явно не пора. Він не покидає свій Майдан і треба йому ще стояти за свободу. У текстах і гармоніях автора можна багато ще знайти. Браво всім виконавцям!

Богдан Райчинець

Тарас Петриненко та Тетяна Горобець у Празі

Тарас Петриненко у празькому театрі «Гибєрнія»

Хомутовські українці діють

Фестиваль «Кольорова планета» відбувся у Хомутові 23 червня цього року. На ньому виступили й українські колективи, зокрема «Водограй» та «Дзвони надії», був тут і український намет з традиційними стравами. Крім українців, виступали тут і в'єтнамці, грала відома капела «Швігадло», ізраїльська «Крав-маґа». Хоча у цей день погода була не літньою, глядачі при-

йшли, а діти – розважались. Хомутівські українці намагаються підтримувати рідну культуру у місті та його околицях – цього разу за підтримки колег із Мосту, де було засновано організацію «Світанок» та Праги (УІЧР). Всі спільно готуватимуть дні української культури в Хомутові восени цього року.

Вл. інф..

Українці на «Кольоровій планеті» в Хомутові.

Острівська Харита влаштувала благодійний фестиваль

Останню суботу червня центр Острави ожив завдяки українській культурі. Центр гуманітарної допомоги та співпраці у розвитку, який є частиною Архієпископської Харити, сердечно запросив усіх 30 червня на Третій український фестиваль. На Костьолній площі для всієї громадськості відбувся концерт та виставка під назвою «Пізнайте з нами барви України». Виступив тут оломоуцький гурт «Корале», який за супроводу гітари та скрипки загравав найгарніші пісні та композиції. У програмі були також розповіді про Україну за звучання хору

священиків із Закарпаття, який виник спеціально для цієї події, а біля наметів можна було безкоштовно скуштувати борщ, зварений для всіх відвідувачів акції. На завершення фестивалю заграли гості – «Тячівські музики». Понад 120 хвилин вони дарували автентичні закарпатські, угорські та гуцульські мелодії та обробки українських пісень. Для дітей також була окрема програма. Атмосферу живої України доповнила виставка фотографій. Вхід на весь фестиваль був дуже демократичним – за добровільний внесок.

Вл. інф

Перший дитячий табір СУМ у Чехії

Учасники табору СУМ ретельно інформували про свої заняття і навіть видали газету «Промінець»

«Гартуйсь!» – таке традиційне гасло Спілки Української Молоді звучало щодня протягом 2-12 липня у першому літньому дитячому таборі в Чехії, організованому в українському стилі та традиціях. Культурно-освітній центр «Крок», СУМ в Україні та Франції й гурт «Друже Музико», за підтримки Посольства України у ЧР та Української Профспілки у Чехії, протягом 11-ти днів оздоровлювали дітей «З Україною в серці» неподалік чеського містечка Нова Живогошть, яке знаходиться на березі Влтави – водосховища Слапи. Вишколи, традиції, ігри, пісні, гутірки, українська і чеська кухня та ще багато цікавого об'єднало таборовиків в одну велику дружню родину.

Усе було, як і належить на скаутському таборі – з комендантом, виховниками для кожного рою, ранковими руханками, спортивними іграми, ватрами й свічками щовечора і урочистою збіркою. Звісно ж, була й медсестра. Звісно ж, була цікава гра «Таємний друг», працювала власна таборова пошта і навіть ходила власна таборова валюта. Діти щодня мали цікаві квести, дізнавалися безліч цікавинок про Україну, про знаменитих українців, про те, чому треба пишатися Україною, виготовляли стрічки за різними методиками, ляльки-мотанки з ниток, ліпили вареники на всіх (199 штук), співали пісні, шукали «скарби» за мапою, трохи мокли під дощем та купалися у водоймі, слухали лекції про однострої й проводили християнські розмови й молитви. Проводилися цікаві екскурсії, скажімо до замку «Конопіште», де колекцію зброї й здобутки мисливства супроводжує романтична й трагічна історія кохання. Були й перегляди фільмів, наприклад, «Сторожова варта», чи дискотека. Особливо магічним та загадковим був день, точніше ніч на Івана Купала. Діти до обіду принесли з лісу дров на ватру, назбирали польових квітів, плели віночки, вимірювали коси дівчаток і таким чином обрали Іваночку Купалочку, на річці загадували бажання, в'язали на купальське деревце стрічки, стрибали

через невелику ватру й шукали загадкову квітку папороті. На завершення табору учасники й учасниці отримали посвідки про успішне його завершення й маленькі подаруночки: солодощі, оберіг та дитячу газету «Промінець». Українські діти справили враження навіть на адміністратора ареалу, типового чеха, який зі сльозами на очах слухав наш національний гімн і побажав всьому українському народу витримки та мужності. Табір «З Україною в серці» в Чехії планується до проведення й наступного року.

Вл. інф.

Українські діти в Чехії не лише відпочивали, а й вивчали рідні традиції та зміцнювали дружбу.

Подорож Середземним морем

«Джерело» за творчу діяльність було народжене подорожжю на розкішному човні Середземним морем. Фото з мобільного телефону. Спеціальний фоторепортаж із подорожі дивіться на стор. 22

Старша танцювальна та вокальна групи празького колективу «Джерело» взяли участь у Міжнародному фестивалі «Свято весни» в північночеському місті Тепліце, де виграла подорож Середземним морем. Як розповіла керівниця колективу Дарія Любачівська, 20 квітня група творчого колективу

«Джерело» у кількості 21 особа автобусом «Регабус» вирушили з Праги до італійського міста Генуя, де сіли на 18-ти поверховий прекрасний човен «Фантазія», поселилися на 12-му поверсі в чудових кабінах. Вечір знайомств та презентація кожного колективу відбувся в корабельному театрі

«Лавангвардія». В їдальню всі туристи, а їх було біля чотирьох тисяч, та 200 дітей – учасників фестивалю, ходили на чотириразове харчування, а вечерею відбувалася у ресторані «Ред» за попередньою резервацією. На другий день всі припили до французького міста Канни, де було купання на пляжі та екскурсії. На третій день – іспанська Палма де Малорка, де знову були екскурсії і виступи на острові. Далі побували у Барселоні, французькому Аяччіо, італійський Чівітавеччія й Ла Спеція. І на восьмий день відпочинку «Джерело» повернулося до Генуї, де їх чекав автобус «Регабус». Учасників колективу завжди першими пропускати на корабель на посадку. Кожного вечора на «Фантазії» відбувалися культурні заходи в театрі «Лавангурдія», де з цікавою програмою виступав колектив корабля MSC та учасники фестивалю. Діти колективу «Джерело» познайомилися із усіма учасниками фестивалю і сподіваються, що подорож не була останньою.

Вл. інф.

Дискусія про чесько-українські відносини

Видання часопису «Плав» із перекладами на чеську творів сучасних українських письменників та поетів.

Місячний журнал світової літератури «Плав» разом із посольством України в Чехії 27 липня провели цікаву дискусію про взаємні стосунки українців та чехів, їхню здатність налагоджувати та утримувати контакти, про знання один про одного і взаємне ставлення. Особлива увага була зосереджена на літературних контактах. «Ми знаємо щось про себе? Чуюмо одне одного?» – шукали відповіді на запитання організатори. У дискусії, яка відбулася у «Пам'ятці національного письменства» в пражському мікрорайоні Бубенеч, взяли участь перекладачі та перекладачки Ірина Забіяка, яка протягом літа 2018 року перебуває у Празі як резидентка проекту «Прага місто літератури», Тетяна Окопна, культурна аташе посольства України, та Олексій Севрук, перекладач та редактор часопису «Плав». Також протягом дискусії презентували другий перекладацький конкурс, організований посольством України та Асоціацією Українців (де потрібно на чеську перекласти три короткі оповідання зі збірки Артема Чеха «Точка нуль»), часописи «На Схід» та «А2», які останнім часом ґрунтовно пишуть на східноєвропейську, і, зокрема, українську тематику.

Вл. інф.

Українські Карлові Вари та Сенцов

На 53-тшому міжнародному кінофестивалі у Карлових Варах цього року багато говорилося про Україну. Проект української документальної стрічки «Панорама» переміг у конкурсі Docs in Progress («Документальні фільми в процесі») і отримав 5 тисяч євро. Фільм присвячений кіномеханіку Валентину. Він працює в столичному кінотеатрі, але після пожежі та виходу на пенсію змушений шукати новий сенс життя. Режисер стрічки – Юрій Шилов. Фільм створювали в копродукції кіностудії України, Німеччини та Польщі за підтримки Держкіно України. За перемогу боролися 10 фільмів, які створили за участю 32 країн. В програмі фестивалю представили також українські фільми «Донбас» Сергія Лозниці, «Плем'я» Мирослава Слабошпицького та «Вулкан» Романа Бондарчука. Також чільні представники європейської кіноіндустрії заступилися за режисера Олега Сенцова, ув'язненого в Росії за надуманим обвинуваченням, який голодує вже тривалий час. 6 липня Альянс кіноакадемій різних країн Європи «FAN of Europe» звернувся із проханням до президента Росії «показати людське обличчя» і негайно звільнити Сенцова. Під звернення підписалися кіноакадемії таких країн, як Португалія, Іспанія, Італія, Австрія, Чехія, Данія, Люксембург, Німеччина, Греція, Ісландія, Ірландія, Ізраїль, Литва, Польща, Швейцарія, Швейцарія, Україна, а також ЄС, Каталонії та Брюссельського столичного регіону (Бельгія).

пор

Кінематографісти Європи підтримали волю для Сенцова.

«Ерудит» провів випускників і чекає на вересень

Випускники школи із вчителями та учнями, які переходять у наступний клас.

Свято «Останнього дзвінка» відбулося 2 червня цього року у Суботній українській школі «Ерудит». У ньому взяли участь всі батьки, учні, вчителі та працівники школи, а також гості. В урочистій, та теплій й дружній атмосфері були вручені атестати, сказані взаємні приємні слова вдячності як учнями, так і їхніми наставниками, висловлена щира подяка вчителям, обговорено плани на літо та наступний навчальний рік. Важко вчителям було прощатися із хорошими школярами, які стали вже майже дорослими. А діток запросили на відпочинково-пізнавальний табір у Подєбрадах, який відбудеться 1-2 вересня цього року. І, звичайно, був випускний вальс. Суботня українська школа «Ерудит» в місті Прага займається у в приміщенні чеської загальноосвітньої школи на площі «Іржі з Подєбрад» і входить до системи Міжнародної української школи, підтримку якій надає Міністерство освіти України.

Вл. інф.

... І був навіть торт в українському стилі.

Фольклорна мозаїка скликала діаспорян

Перший Міжнародний дитячий фестиваль українських діаспор «Фольклорна мозаїка в Празі» відбувся в п'ятницю 1 червня цього року. Смачна українська кухня чекала всіх учасників під час обіду та вечері протягом всього фестивалю. Головна мета фестивалю – обмін досвідом, розширення зв'язків і налагодження співробітництва між українськими діаспорами, зокрема їхніми культурними й фольклорними колективами. В рамках фестивалю відбулися безкоштовні оглядові екскурсії Прагою та за її межами. Учасники фестивалю мали можливість подивитися в Ставовському театрі виставу «Криваве весілля», взяли активну участь у відкритті й вечорі знайомств, побачили вечірню Прагу, проїжджаючи на човні Влтавою. Родзинкою заходу була презентація кожного колективу перед журі, а насамкінець – Гала-концерт у залі Автоклубу ЧР. Усіх глядачів зачарували виступи ансамблю народного танцю «Аркан» з Перемишля (художній керівник Олег Копильчак), танцювального колективу «Веселка зірок» із Болгарії (художня керівниця Олена Бубновська), словенського танцювального колективу «Лімборка» (художня керівниця Мар'яна Міньова), болгарського ансамблю

«Орфей» (керівниця Марія Захарєва), гостей фестивалю – пражського танцювального колективу «Верпан» (керівник Петро Шваха), ансамблю народного танцю «Веселка» з міста Долина Івано-Франківської області (художня керівниця Оксана Судол), українських дитячих колективів з Праги: старшої танцювальної групи «Джерело» (художня керівниця Наталія Кольва), Зачарували своїми голосами глядачів сестри Марія та Христина Болевські і Вікторія Волошук. Пісню «Буде мир» заспівала Іванна Стасевич з Долини, а її землячка Соломія Дирів виконала пісню «Чебрець». Від дитячого колективу «Світоч», створеного при пражському товаристві «Берегиня» виступили Христина Росоловська і Настя Жидовська із піснею «За вроду дякую батькам», а пісню «На добро» заспівала Христина Росоловська. Незабутнім, приємним сюрпризом, особливо для колективу «Джерело», була танцювальна композиція «Сон», яку підготував хореограф Юрій Кольва із випускниками танцювального колективу «Джерело», сестрами Юлією та Роксоланою Вінтонів, Олексієм Кольвою та Іваном Святкінім. Урочиста частина фестивалю закінчилася врученням Грамот Богданом

Учасники «Фольклорної мозаїки»

Райчинцем та Кубків від Посла України в Чеській Республіці Євгена Перемийноса. Допомогали активні ведучі фестивалю – Ілона Павлів та Олексій Кольва. Журі складалося із відомих діячів культури в Україні та Чехії, таких як Юрій Кольва, Богдан Райчинець, Віктор Бичок, Надія Петренко, Ростислав Прокоп'юк, Світлана Богданова й Павло Бубряк. Захід відбувся завдяки підтримці Посольства України в ЧР, Магістрату головного міста Праги, Української Ініціативи в ЧР, Бізнес-клубу в Празі, меценатському внеску фірм «Світ Ставітелстві» й «Регабус».

Вл. інф.

Шукайте Україну в Чехії: фотоконкурс

Цікавий фотоконкурс під назвою «Знайди в Чехії Україну!» оголосило 18 липня посольство України в Чеській Республіці. «Відстань між Києвом і Прагою – аж цілих 1400 кілометрів. Однак нагадування про Україну можна знайти ледь не в кожному місті: одних тільки «українських» вулиць у Празі до десяти: Українська, Харківська, Львівська, Білоцерківська, Житомирська... Можна побачити й українські продукти в магазинах, і книгу письменника в книгарні чи прапорець на чиємусь велосипеді», – зазначає амбасада на своїх сторінках у соцмережі «Фейсбук». У зв'язку з цим посольство запросило до участі в конкурсі на найцікавішу фотографію «українського знаку» в Чехії. Це може бути будь-що: від пам'ятника Тарасу Шевченкові в Празі до жовто-блакитної стрічки в магазині – усе залежить тільки від Вашої фантазії й обізнаності. Роботи учасники можуть надіслати на електронну адресу emb_cz@mfa.gov.ua з позначкою «На конкурс» або розмістити в себе на фейсбук-сторінці з хештегом #UAinCZ2018. Фотографії можна надсилати до 24 серпня 2018

року. Кількість робіт від одного учасника – необмежена. Взяти участь може кожен. Головна умова: фотографію потрібно зробити своїми руками саме в Чехії. «24 серпня, у День незалежності України, ми опублікуємо роботи учасників на сторінці в фейсбук. Одного переможця ми визначимо за допомогою генератора випадкових цифр, а за іншого проголосуєте ви своїми «вподобайками» під фотографією з 24 до 30 серпня! Переможці отримають в подарунок книги сучасних українських письменників та запрошення на офіційний прийом Посольства України з нагоди святкування Дня незалежності України.

Вл. інф.

Виступ «Ігнісу» в Іглаві

Гурт «Ігніс», який грає при Українській Ініціативі у Чеській Республіці, разом зі співачкою Світлою Загарук, заграє центральній площі Масарика міста Іглава, що у краї Височина. Виступ відбувся 16 червня у рамках мультикультурного фестивалю за участю також ромських, мексиканських, бразильських та монгольських музикантів. Під час годинної програми було представлено українську культуру Чехії та українські пісні. Іглавські ентузіасти, а саме Танцювальний колектив «Бонанза» долучаються до заходів, де представлено культуру інших народів, які проживають на території Чехії.

пор

ДИВО ЧЕСЬКОГО ВІДРОДЖЕННЯ

Як мова «селюків та прислуги» стала загальновживаною

ТЕКСТ: Володимир ВІТКОВСЬКИЙ

На мапі Чехія виглядає слов'янським анклавом, оточеним зусібіч німецькими територіями. Для долі чеської мови ця обставина заведве не виявилася фатальною. Чеські монархи були заангажовані в справі Священної Римської Імперії: шукали з нею дружніх стосунків, діставали в ній землі, титули, а інколи навіть імперську корону. Зворотнім боком цього процесу був сталий приплив у країну німецької шляхти, за якою тяглися духовенство, купці, ремісники.

Втім, деякі королі провадили патріотичну політику й, спираючись на підтримку свого народу, в різні способи чинили опір германізації країни. Проте у 1620 році, після поразки протестантів у нещасливій для чехів битві на Білій Горі, країна втратила автономію. Хвиля репресій та утисків позбавила чеський народ усіх елітарних прошарків, перетворивши його на неосвічену селянську масу. Королівський двір, магістрати, церква, військо, всі навчальні заклади стали повністю німецькомовними. Монахи-німці масово спалювали незрозумілі їм чеські книги, побоюючись, що там може ховатися ересь...

Всюди звучала німецька
Від XVIII століття у більших містах Чехії її питому мову можна було почути хіба десь на околицях, а в «пристойних будинках» – на кухні чи в кімнатках для обслуги. Повсюди домінувала німецька. Іноземцям, які відвідували країну, її міста видавалися такими ж німецькими, як, приміром, Ляйпциг чи Відень. «В Празі й думати забули про те, що десь на світі є чеська мова, – описував згодом цю ситуацію один із ідеологів сіонізму та «батьків-засновників» держави Ізраїль З. Жаботинський. – Картина онімечення міської Австрії була повною. Десь на селі прозябали чеські, словінські, русинські мужики, але рахуватися з ними нікому й на думку не спадало: видавалося цілком ясним, і то передовсім для них самих, що їхня мова є мужицькою, непридатною для культурних потреб і для кожної порядної людини просвіта є синонімом германізації»¹.

¹ Тут і далі цитати зі статті З. Жаботинського «На хибному шляху» подано в моєму перекладі, проте пунктуацію автора по змозі збережено – В.

Доба «освіченого абсолютизму» принесла лише незначні зміни – на авансцену культурного життя виступили «будителі» національного духу. Їх перше покоління представляли особи, чією рідною мовою була німецька. Знаковою стала постать Й. Добровського – «батька-засновника» наукової славістики. Німецькомовний автор, який до національного відродження ставився радше скептично, а чеською лише наприкінці життя написав декілька статей², проте саме завдяки його дослідженням та працям його учнів чехи спромоглися відчути себе не вполісдженим плебсом, а народом з власною історією та самобутньою культурою. Живу чеську мову пропагувало наступне покоління «будителів» – такі як філолог і літератор Й. Юнгман та засновник нового чеського театру Й. К. Тил. Цікавий і неоднозначний епізод тогочасних мовних змагань пов'язаний з ім'ям поета В. Ганки. В 1817-18 роках він повідомив про сенсаційну «знахідку» – до його рук нібито потрапили фрагменти двох старовинних чеських рукописів, т. зв. Краледвірського й Зеленогірського, які містили історичні пісні й свідчили про існування в чехів доти незнаного національного епосу. На довший час ці тексти стали справжнім прапором національного руху, найавторитетніші діячі якого не насмілювалися висловлювати сумніви в їхній автентичності. Лише наприкінці століття вдалося неспростовно довести (деякі чеські націоналісти дотепер не погодилися з цим висновком), що славнозвісні «рукописи» були насправді лише вправними підробками «під старовину»³.

Монархія та «будителі»
Цілий рух «будителів» міг, втім, залишитися таким собі суто інтелігентським збуренням, якби не важливі процеси, які розгорталися поза сферою мовних та культурних

² Задля справедливості варто зазначити, що «феномен Добровського», як світового наукового авторитету, став можливим саме завдяки використанню ним німецької мови.

³ Значну роль у викритті підробки відіграв майбутній президент Чехословаччини Т. Масарик, який вважав неприпустимим обстоювати національні інтереси нечесними способами.

змагань. В Чехії розпочалася масова індустріалізація та урбанізація. Тисячі вчорашніх селян, природних носіїв чеської мови долучалися до міського життя, поповнювали лави робітництва, ставали підприємцями. Зростав та міцнішав середній клас. В онімечених містах, у царині опанованого німцями та євреями бізнесу чехи почувалися паріями, тому їх вабила ідея «повернення» цим середовищам їхнього нібито «природного» чеського обличчя – зняряддям же і, сказати б, маркером успішності цього процесу ставала мова. Відтак ідеологічні конструкції «будителів» знайшли соціальну базу для своєї реалізації, а духовна продукція виявилася затребуваною.

Еліти та простий люд у Чехії тут добре порозумілися. Книги, газети, театральні постанови чеською мовою знаходили вдячну аудиторію, їхні автори ставали популярними й діставали стимули до подальшої творчості. Ліберальний режим віденської монархії не заохочував національне відродження, проте не надто грубо перешкоджав. Він почасти визнавав уже досягнуті ним результати. Відмінністю чеського відродження від аналогічних процесів в інших країнах була порівняно незначна роль у ньому духовних осіб. Якщо деінде служителі культу чи не єдині мали змогу заробляти на прожиття розумовою працею, а використання неофіційних мов визнавалося лише з метою релігійної проповіді цими мовами, то в Чехії постала розлога сфера світської культури.

Наприкінці XVIII – початку XIX століть почали з'являтися на світ Божий перші чеськомовні збірки поезій і театральні вистави, наукові часописи й переклади світової класики тощо. Наступний етап відродження позначений передовсім видатними постатями Ф. Палацького та П. Й. Шафарика, які «чеське питання» розглядали в широкій загальнослов'янській перспективі. Чи не першими з-поміж наукових авторитетів ці автори вказали на особність українців з-поміж інших слов'янських народів – «любомудрові» Шафаріку Т. Шевченко присвятив свою поему «Єретик»... З ім'ям Палацького пов'язують становлення австрославізму – концепції

перетворення віденської монархії на державу трьох народів, в якій «слов'яни» (по суті, йшлося саме про чехів) мали би посідати однакове становище з німцями та угорцями. **«Навмисне, щоб всі чули»**

З. Жаботинський дотепно описав, як сприймали чеське відродження онімечені євреї. «Аж ось вони стали помічати, що, наприклад, у Празі починає відбуватися щось дивне. Якись оригінали раптом з'явилися балакати по-мужицьки, і то не лише в себе вдома, але й на вулиці, й у театрі, та навмисне так, аби всі чули. Спочатку це смішно, потім починає дратувати. Тим більше, що ці оригінали висуюють іще на додачу якісь претензії. «Ми – чехи, в цьому краї більшість, – заявляють вони, – а тому Прага має бути наша, в судах і школах, і навіть в університеті має панувати наша мова, а німецька має достатньо місця у Відні». – Чуючи такі бздури, німці стенають плечами: як сміють мріяти про такі речі ці санкюлоти, які навіть літератури ще не мають? А вони відповідають: маємо Ганку, Палацького, Краледвірський рукопис; початок є, а продовження буде. Німці спочатку віджартовувалися, а потім почали сердитися й відповідати вигуком: геть чехів!»

Не для красного слівця згадав тут автор про балакання «навмисне так, аби всі чули» – молоді патріоти не раз зумисне голосно розмовляли рідною мовою в аристократичних кварталах Праги, театрах, університетах та інших публічних місцях. І від 60-х років XIX століття Прага почала втрачати імідж суто німецького міста – в усіх царинах міського життя, від елітарних салонів до кримінального світу, утворювалися чеськомовні середовища, формувалися професійні говірки, сленг тощо. Поразка революції 1848-49 років спричинила занепад політичного процесу в імперії; ватажки чеського національного руху в цей період змушено зосередилися на науковій та літературній діяльності. Із відновленням на початку 60-х років демократичних процесів постають чеські політичні партії, які щедро фінансує зміцніла на той час національна буржуазія. Партійці, поступово стаючи посадовцями, активно впроваджують чеську мову в різні сфери життя країни. Так, у 1882 році Карлів університет у Празі було поділено на німецьке та чеське відділення. Хоча перше з них користувалося особливою прихильністю влади, в зимовому семестрі 1909-10 років кількість студентів на чеському відділенні була в 2,5 рази більшою, ніж на німецькому. Хоча німецький Karl-

Ferdinands-Universität zu Prag мав європейську славу і вабив абітурієнтів з цілої імперії та іноземців. За таких умов більша популярність чеського відділення засвідчувала не лише зростання національної свідомості, а й високу якість викладання чеських професорів!.. Прихильники української мови шукають для неї порятунку в посиленні примусовості її використання, однак приклад Карлового університету доводить протилежне: формулою успішного відродження є не «сильна державна підтримка», а сильна конкуренція за відсутності підтримки. **Демократія, та не ідеальна...**

Одного разу до автора цих рядків⁴ завітав його приятель, який в розмові висловив десь вичитану ним думку про те, що, мовляв, правильна мовна політика уряду Т. Г. Масарика в 20-30-х роках спромоглася за 10 років відродити чеську мову. На це я показав йому той уривок зі статті З. Жаботинського: «Але чехи не злякалися ні німців, ані євреїв. Крок за кроком, день за днем, наповзали з села в Прагу чеські мурахи, поступово проникали в усі щілини й по крітках будували свою культуру. В них з'явилися газети, брошури, потім книги, потім ціла література, потім гімназія, потім університет. Аж раптом, одного прекрасного дня, німці Мойсеєвого закону не впізнали своєї Праги! Від німецького всевладда залишилися самі огризки. В міській думі жодного німця, на вулицях й у театрі чеська мова, прийдеш до магазину – не бажають тобі відповідати німецькою, а якщо ти сам купець – будь ласкавий розмовляти з покупцем чеською, інакше вдягне капелюха й піде до сусідньої крамниці – до чеха». Цей текст був написаний у 1912 році, коли ще й не заповідалося на суверенний чехословацький уряд! «Чи можна було на такому фундаменті відродити чеську мову за 10 років?» – спитав я друга. «Хоч за 10 місяців!» – вигукнув мій співрозмовник. Диспонуючи резервом національно свідомих кадрів у більшості регіонів країни, спираючись на розлогу інфраструктуру й напрацьовані традиції використання чеської мови, уряд Масарика узаконив ту реальність, яка великою мірою вже існувала на момент його приходу. Відмітною рисою чеського національного відродження був демократичний характер цього руху. Цю працю було здійснено легальними методами, його адепти зазвичай

⁴ Володимир Вітковський – політолог, есеїст, культуролог, мешкає у Львові. Веде блог <https://vitkovskij.uamodna.com/>

Деякі найвідоміші чеські «будителі»: Божена Немцова, Франтішек Палацький, Йозеф Юнгманн, Карел Яромір Ербен, Карел Гинеке Маха, Бедржіх Сметана, Йозеф Каєтан Тил, Франтішек Шкруп.

не виявляли агресії проти своїх опонентів. Чимало етнічних німців позитивно сприймали націєтворчі зусилля чехів, товаришували з дітями відродження, надавали їм підтримку. Однак до міжнаціональної ідилії все ж було далеко. Лідери відродження не раз допускали антинімецькі висловлювання, звичними явищами були побутова ксенофобія та бійки між представниками різних етнічних громад... Гітлерівському режимові вдалося використати німецьку меншину в міжвоєнній Чехословаччині як знаряддя розчленування країни та ліквідації її державності, що мало жажливі наслідки для самої цієї меншини. Охоплений притаманним повоєнній Європі психозом розбудови мононаціональних держав, пражський уряд акцептував т. зв. «закони Бенеша», на базі яких з Чехії по завершенні II-ї світової були виселені 3 млн етнічних німців. Виселення здійснювалося зі страшною жорстокістю й супроводжувалося численними «самодіяльними» знущаннями «переможців» над своїми вчорашніми сусідами, які можна порівняти хіба з аналогічними практиками нацистів. Але до відродження чеської мови то вже не мало жодного стосунку. Вона ще задовго перед тим встигла перетворитися на повнофункціональну мову європейської нації, природно використовувану в усіх царинах її життя, за всіх можливих обставин, усіма верствами населення. Тож сучасному чехові важко повірити в те, що його рідна й прекрасна čeština колись тяжко поневірялася «по курних хатах мужицьких», сумно чекаючи свого, здавалося б, неминучого відходу в небуття...

Чорна вівця континенту

Що сталося із Польщею в останні роки? Чому вона шукає конфлікти, і не лише з Україною?

ТЕКСТ: Петр ЯНИШКА

Сьогодні вся Європа дивиться на Польщу крізь пальці. Ще донедавна уряди у Варшаві впродовж двадцяти років працювали над добрими відносинами з усіма сусідами, хоча майже з кожним із них у минулому країна мала криваві зіткнення. Сьогодні все це вже пішло у небуття.

Про ускладнення в українсько-польських відносинах говорять багато. В основному вони стосуються з'ясування «історичної правди». Суть польських претензій до України полягає у тому, що українці, мовляв, вшановують «не тих» героїв і «не дуже вибачаються» за трагедію 1943 року, яку поляки називають «волинською різаниною».

Всюди конфлікт

Та претензії сучасної Польщі слід розглядати у ширшому контексті. Вони виникли не лише до України – у неї конфлікт з усіма великими європейськими країнами, включаючи Німеччину і Францію, з Європейською Комісією, з країнами-членами ЄС, зі США, Ізраїлем, навіть з Аргентиною, з рядом міжнародних організацій. Вже активований механізм всередині ЄС, який, у кінцевому підсумку, міг би позбавити Польщу права голосу: вперше за історію існування Євросоюзу. Так сьогодні виглядає міжнародна позиція Польщі, куди привів її «сірий кардинал», який по суті контролює польську владу, голова партії «Право і Справедливість» Ярослав Качинський. Коротшим був би перелік країн та інституцій

Прихильники Качинського налаштовані проти «ворогів Польщі» – Джорджа Сороса, Дональда Туска, Жана-Клода Юнкера та інших, в основному представників ЄС.

у Європі, з якими Варшава не має суперечок, аніж навпаки. Єдиний його союзник – прем'єр-міністр Угорщини Віктор Орбан. Та й він, швидше, декларативний союзник. Чим це викликано? Ідеологічним засліпленням Качинського і його однопартійців із «ПіС», які не знають світ і не сприймають те, чим живе міжнародна арена за межами Польщі. Їхньою провінційністю, наївними уявленнями, що країну можна відрізати від решти континенту, аматорством. І страхом опонувати Качинському. У конфлікті з Європою та світом

польське суспільство, утім, не перебуває. Воно набагато більш позитивно налаштоване щодо ЄС, ніж, скажімо, чехи. Конфліктує правляча партія. І опозиція намагається, принаймні щодо сусідів, згладжувати те, що зіпсоване урядом. У той же час Польща – одна із небагатьох країн, де з побоюваннями ставляться до Москви, і для цього їй потрібні союзники та дружнє сусідство. Та уряд робить все для того, щоб цього не було. Цивілізаційно та економічно Польща потребує ЄС і Західну Європу. Та її католицько-консервативні елементи там бачать

лише «небезпечне вільне життя», яке не підпорядковується догматам і прямує не у ХІХ-те століття. Стратегічною є потреба добрих стосунків зі США – бо тільки від них можна сподіватися на військову безпеку. США наполягають на профілактичній присутності військ НАТО та американських ракет. Але в політичному плані польський уряд для американців не робить нічого, щоб вони сприймали країну позитивно.

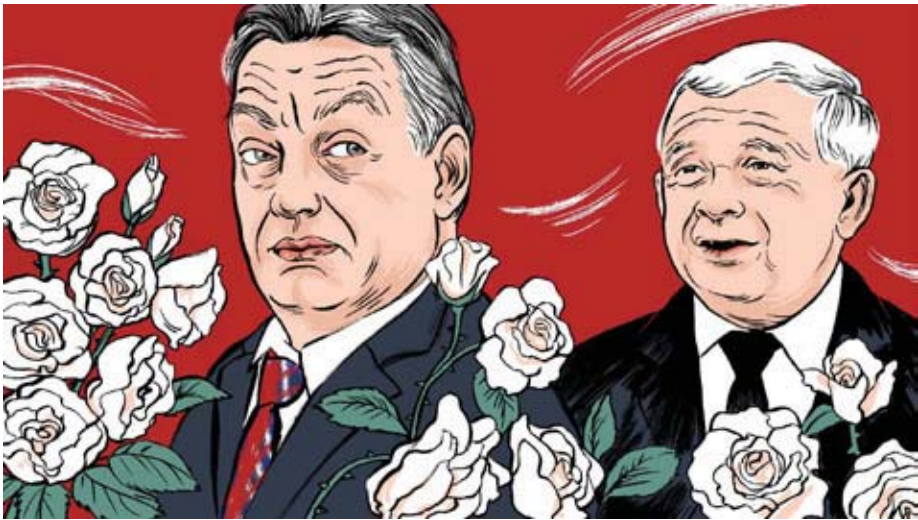
Виклик старих примар

Польща за останні три роки, від часу фактичного приходу Качинського до влади, стала ізольованою країною у міжнародному плані. Нічого подібного після падіння комунізму в 1989 році не було. П'ятнадцять років світ бачив у Польщі зразкову модель переходу до демократії, Лех Валенса разом із Вацлавом Гавелом були світовими іконами безкровного кінця комунізму.

Вистачило кілька років – і вона стає «чорною вівцею» континенту. Ще недавно вона була зразком для України, Грузії, для білоруської опозиції. Її стабільне економічне зростання, навіть під час світової кризи, викликало захоплення. Польща грала важливу роль у залученні європейського інтересу до України – ще задовго до того, як впав режим авторитарного президента Віктора Януковича.

Сьогодні вона сприймається на континенті як глашатай старих привидів агресивного націоналізму, політичної влади католицького духовенства, що вже вважалося у Європі минулим. Як прихід влади сильної руки однієї людини, пов'язаної з партійним контролем суспільних мас-медіа, підпорядкуванням судів політичній партії, звільненням неугодних журналістів, суддів, посадових осіб.

Репутації Польщі шкодить переписування історії, щоб це виглядало так, наче Польща і її населення завжди було лише позитивним героєм, який мав вічних ворогів – німців, росіян, українців, литовців. Польща шкодить собі стигматизацією всіх меншин – етнічних (українців, євреїв), а також соціальних, сексуальних, культурних... Шкодить собі нетерпимістю, якщо не прямою підтримкою екстремістських фашистських сил, які під прапором Національного радикального табору та інших угруповань марширують у чорних сорочках містами і кричать: «Бог, честь, батьківщина», «Смерть ворогам батьківщини», сплякують на площах штучні фігурки єврея за повної

Чи не єдиним союзником Качинський вважає угорського лідера також із диктаторським нахилом Віктора Орбана.

байдужості поліції. Антинімецька карта, відновлення військових репарацій Варшава конфліктує з Берліном, граючи систематично граючи на антинімецькій струні (яка завжди впливає на частину поляків). Вона хоче ліквідувати опозиційну пресу, і тим самим підкреслює, що в ній є німецький капітал, і «необхідно її передати у руки поляків», тобто людей, близьких до уряду, «розконцентрувати і реполонізувати» її. Звичайно, нападає на прем'єр-міністра Німеччини Ангелу Меркель у зв'язку з її міграційною політикою. Хоча жоден біженець так і не приїхав до Польщі, але саме вони вважаються найбільшою загрозою. З огляду на історію та безпосереднє сусідство канцлерка давно не висловлювалась щодо Польщі. На критику всередині ЄС, що Польща перестала бути правовою державою і демонтує демократію, Німеччина відмовчувалась. Та одного разу її терпіння луснуло. З польських урядових кіл якось прийшли голоси про те, що країна не потребує якихось європейських дотацій, бо вони повинні автоматично надходити від Німеччини, причому суми мають бути набагато більшими – в якості компенсацій за збитки, завдані у Другій світовій війні. Таким чином відкрилася скринька Пандори військових репарацій. У парламенті одразу ж виникла комісія з розрахунку завданих збитків. У минулому Польща вже отримала військові репарації, документально підтвердила в угоді, що більше не має претензій. Але тепер Варшава вирішила, що це було за комунізму, і сьогодні вже не діє. Цей антинімецький козир на певний

час приховали, але у Німеччині залишилися недовіра та огида. Виявилося, що для Качинського кожен привід для нападок на Берлін – добрий. Підняв собі рейтинг серед вітчизняних «народолюбів». При цьому більшість із тих мільярдів, які Польща отримує в знак європейської солідарності і за які будує залізницю, автостради чи модернізує трамваї, йде з Німеччини. Саме країна канцлерки є її найбільшим економічним партнером.

Американські сенатори нібито нічого не розуміють

Польща неодноразово, безглуздо, із незнанням стану речей і без огляду на міжнародний результат біла горшки і з Вашингтоном, хоча раніше відносини з ним були життєвою необхідністю. США минулого року критикували Варшаву за ліквідацію Конституційного суду і незалежності судів, тричі це критикував Держдепартамент США, до Варшави прийшов лист від найважливіших сенаторів, в тому числі республіканця Джона Маккейна. У Варшаві американців залишили з власною думкою з тим, що сенатори не мають правильної інформації і «живуть в блуді». Іншим яблуком розбрату виявився приватний канал новин TVN24, на сьогодні один із двох найважливіших та критично налаштованих до уряду телевізійних каналів у Польщі. За його фінансуванням стоїть великий американський інвестиційний фонд – найбільша американська інвестиція у Польщі. Телевізійна рада, яка повністю складається з людей від партії «Право і Справедливість», поштрафувала цей канал на небачену суму – півтора мільйона злотих – за трансляцію протестуючих опозиційних

В ЄС найбільш не до вподоби практична ліквідація незалежності польських судів.

депутатів. Це стало очевидним політичним попередженням про те, що правляча партія може фінансово покласти канал, якщо він не «порозумнішає». У США це сприйняли як замах на свободу засобів масової інформації, і у Варшаві дали задній хід: мовляв, якщо телеканал звернеться з апеляцією, штраф може бути скасований. Третім яблуком розбрату став закон про польське тлумачення історії у відносинах між поляками та євреями. Кримінальним правопорушенням стало звинувачення польського народу та Польщі у співучасті у нацистських військових злочинах. Будь-кого, визнаного винним, могли засудити на три роки позбавлення волі. У США це викликало різку реакцію – як спробу цензурувати розслідування вбивств євреїв під час війни, обмеження свободи слова і намагання в судовому порядку призначити «правильну версію історії». Вашингтон висловлював свої застереження ще до прийняття закону, Варшава ігнорувала їх і згодом дивувалася. Та згодом, у червні цього року, Сейму довелось ухвалити поправки до цього закону про Інститут національної пам'яті. Прем'єр-міністр Матеуш Моравецькі назвав це «корекцією».

Для чого давати гроші в країну, яка не дотримується наших правових стандартів?

Варшаву різко критикує президент Франції Еммануель Макрон, країни-засновниці ЄС, в тому числі Бельгія та Нідерланди, інші країни, де сприймають демократію всерйоз і які вносять значний вклад у Польщу в рамках фондів співдружності: Данія та Швеція. Польські тенденції вважають там відходом від демократії,

наступом авторитарного режиму «твердої руки». Там не сприймають неконституційної практики ліквідації потрібного поділу влади на законодавчу, виконавчу та судову – основи всіх модерних європейських держав. Варшава ігнорує листи, скарги та рекомендації Європейської комісії та різних європейських інститутів. При цьому вона є їхнім учасником і має договірні обов'язки. Польща ж на все це відповідає, що в Брюсселі її ігнорують і висміюють, що країні ЄС не розуміють польських процесів, що вони мають неправильну інформацію, або що їм нема чого втручатися у польські справи. Навіть звучать тези про якусь антипольську змову у Брюсселі. У ЄС дедалі сильнішають голоси країн, які фактично вносять у Польщу гроші своїх громадян, щоб на наступний бюджетний період ЄС брав до уваги дотримання законності у одержувачів, як і записано в Лісабонському договорі про ЄС. Словом, щоб інші країни припинили надсилати мільярди таким країнам, які віддаляються від принципів ЄС, які йдуть авторитарним шляхом за зразком Путіна, Лукашенка чи Ердогана. Вже сьогодні західноєвропейським платникам податків важко роз'яснювати, чому їхні уряди надсилають гроші туди, де відкидають самі принципи отримання цих коштів. 1 червня Європейський судовий двір за заявою ірландської судді почав слухати справу про те, чи в сучасній Польщі після всіх змін в судах людина ще має гарантію справедливого судового розгляду або ж уже ні. За останні кілька місяців міністр юстиції (і водночас Генеральний прокурор та голова правлячої коаліційної партії) звільнив 140 голів і заступників голів

судів на всіх рівнях. Сучасна Європа ще не бачила нічого подібного. Проявом конфлікту Польщі з іншою частиною ЄС була відмова Варшави підтримати поляка Дональда Туска на повторне отримання посади голови Європейської ради. Інші 27 країн не мали нічого проти Туска, а таке підтвердження вважається автоматичним і ніколи раніше не було проблемою. Під час голосування в минулому році Польща була єдиною країною, яка була проти того, щоб її власний громадянин головував на засіданнях голів європейських країн. Чому батьківщина чинила йому такий опір? Бо він був прем'єр-міністром попереднього уряду, і цього Качинський та його партія не можуть забути. Так далеко зайшла ідеологічна неприязнь і ненависть. А також наївність і дипломатична непрофесійність: Варшава до останньої миті була переконана у своєму успіху у голосуванні. **Польща як попередження** Загроза прикриття фінансових потоків подіяла на Варшаву. Качинський побачив, що загрався, і тактично на певний час відступив. Готується до виборів, хоче, щоб опозиція замовкла. На початку року поміняв голову уряду, кількох міністрів, які своєю зарозумілістю, незнанням англійської та відсутністю контактів робили найгіршу картину Польщі за кордоном; міністр сільського господарства пішов у відставку після критики суцільних вирубок столітнього лісу у заповідній Біловезькій пущі, а міністр закордонних справ Вітольд Ващиковський був відправлений по суті за провальну зовнішню політику, поглиблення конфліктів не лише із Берліном та Брюсселем, а й з Києвом, і загалом його аж надто різкі висловлювання на зразок «із Бандерою ви до Європи не увійдете». Новий прем'єр-міністр Матеуш Моравецькі відрізняється від інших політиків: багатий банкір, працював за кордоном, знає англійську, одягається, як західноєвропейець. Він міг виправити ситуацію. Але Качинський не дав йому в руки нічого суттєвого, на що би він міг спертися в Брюсселі для порятунку польського іміджу. Жодній країні ЄС не хочеться приводити в дію статтю 7 Угоди про ЄС. Її вага, наче у ядерної зброї, полягає, швидше, у загрозі, а не у реальному використанні. Крім того, це було б прецедентом, і ніхто не знає, хто і коли потрапить в подібну ситуацію, у якій нині перебуває Варшава. Польща – це важковаговик; зі своїми 38 мільйонами жителів вона

належить до шести найбільших країн ЄС, і ніхто не хоче її вичавлювати на узбіччя. Велика різниця в порівнянні з Угорщиною, яка першою пішла авторитарним шляхом. Десятимільйонна країна, про яку в Європі ніхто особливо нічого не знав, такі побоювання не викликала. Вона була першою, і вважалося, що це – окремий випадок, який за допомогою економічного і політичного тиску решта Європи поверне до розуму. Та Польща вже понад два роки попереджає про те, що цією інфекцією може заразитися вся Центральна Європа. Про Чехію світ починає дізнаватися, що у країні Гавела до влади приходять популісти із сумнівним минулим, відверті комуністи, які з правилами екстремістами ведуть переговори... В Словаччині поступово сходить із політичної сцени ліберальний президент Андрей Кіска, а жорстоке вбивство журналіста-розслідувача Яна Куцїяка розвертає країну назад, у мечіарівські 1990-ті роки.

Пошук компромісу з Брюсселем

Над Варшавою висить загроза запуску статті 7 Лісабонського договору про Європейський Союз, в результаті чого вона може бути позбавлена права голосу. Стаття ще ніколи не застосовувалася щодо жодної держави. Рішення буде за країнами-членами ЄС. Між Варшавою і ЄС проходять гарячкові дискусії, як знайти компроміс. У Варшаві із почестями, ніби йдеться про голів інших держав, приймають єврочиновників, скажімо віце-президента Європейської комісії Франца Тіммерманса. Того самого, про якого польський міністр закордонних справ казав, що це для нього – не партнер, і не розуміє, чому б він мав з ним зустрічатися. Мав би до Варшави завітати й президент Європейської комісії Жан-Клод Юнкер – ймовірно, вперше в історії. ЄС готовий до діалогу, ніхто не хоче «лобового зіткнення», двадцять сім країн завжди знаходили компроміс. Але – якщо Варшава запропонує справжні поступки. Сейм у прискореному режимі обговорює зміни вже прийнятих законів про суди, які так шокували Європу, бо дали право владі призначати, звільняти, карати, штрафувати суддів усіх ступенів. Як завжди, зміни пишуться в секретаріаті партії «Право і справедливість». Депутати від «ПіС» швидко і беззастережно голосують так, як скаже Качинський – вони мають, хоч і тісну, але більшість в парламенті. Але зміни плануються тільки косметичні, і Брюссель навряд чи їх прийме. Ще одним джерелом конфлікту є нова

можливість карати тих, хто, так би мовити, «фальсифікує образ поляків під час Другої світової війни», або говорить чи пише про поляків, що вони брали участь у вбивстві євреїв. Закон про Інститут Національної Пам'яті був прийнятий виключно для національно орієнтованого виборця, щоб переконати його, що Качинський захищає країну від тих, хто нападає на неї з-за кордону. Закон враховує лише з ті факти, що поляки під час війни масово тільки допомагали єврейському населенню. Євреї, які вижили і тепер живуть в Ізраїлі та в інших країнах, утім, часто з цим не погоджуються. Історик Ян Томаш Гросс стверджує навіть, що поляки під час війни знищили набагато більше євреїв, ніж німців. За подібні твердження польський закон притягнув би до відповідальності. Виявилося, що цей закон був написаний так поспішно, що ні вчені, ні дипломати не мали можливості висловити свої зауваження. І, як завжди, був проголосований за один вечір. Але світ помітив його, і це викликало обурення в Ізраїлі, США та в Україні. Протестували ізраїльський парламент, прем'єр-міністр, ізраїльтяни скасували візит міністра до Польщі. Качинський, хоч і пізно, але зрозумів вибухонебезпечність і абсурдність поправок, до чого ряд політиків, в тому числі прем'єр-міністр Моравецький, додав чимало нещасних заяв про нібито єврейську участь у вбивствах. В результаті збільшилась хвиля антисемітських проявів в країні. Закон негайно підписав президент Дуда, але забезпечив собі алібі тим, що переслав його Конституційному суду з надією, що він заблокує цей закон. Вже й з'явилося обвинувачення на одного аргентинського журналіста у тому, що свою статтю про погром в Євдабному у 1941 році супроводив, можливо помилково, знімком повішених польських борців руху опору, а не євреїв. Це викликало переполох в аргентинських ЗМІ, і Польща навіть там отримала наліпку проблематичної країни, яка має своєрідні уявлення про свободу вираження. А польський правий Національний рух закликає подати позов на президента Ізраїлю, який нещодавно згадував про польську участь у знищенні євреїв.

Криваве польсько-українське минуле – знову назовні

З українцями поляки ще із середньовіччя мають багаторічний досвід не лише добросусідства, а й суперечок та воєн. Серед польських правих завжди була ностальгія за довоєнною Річчю Посполитою, коли

Лідера «ПіС» нерідко порівнюють із комуністичним диктатором Войцехом Ярузельським, який запровадив військовий стан у країні у 1981 році.

Східна Галичина і частково Волинь були її частиною, а Львів вільно розмовляв польською аж до 1945 року. Етнічні конфлікти призвели під час війни до взаємного знищення десятків тисяч людей, для поляків Бандера є синонімом бандита, а українці нагадують, скільки жертв принесла польська «пацифікація» Галичини на початку 1930-х років, так звані «акції відплати» з боку Армії Крайової чи «операція «Вісла». Велике досягнення попередніх польських ліберальних урядів перед Качинським у тому, що вони практично заспокоїли ситуацію. Вони співпрацювали з Україною заради майбутнього, розуміючи стратегічну необхідність мати на своєму кордоні демократичну Україну як союзника проти Москви, рішуче підтримували демократію в сусідній країні і поводитися чемно щодо української меншини. Саме такі уявлення мала колишня антикомуністична опозиція. Після приходу до влади Качинського все змінилося. Закрилося багато програм співпраці з Україною. Прихильники «ПіС» почали відкривати старі рани. Волинську трагедію 1943 року Сенат визнав «геноцидом поляків» з боку українських націоналістів. У Перемішлі праві націоналісти проводили марші з ненависними антиукраїнськими гаслами. Збільшилася кількість вуличних нападів на заробітчан з України і різних форм утиску представників історичної української меншини. Демонстративно нищилися пам'ятки у Польщі, які мали відношення до воїнів УПА та інших українських

... І куди ж без так знайомого «вставання с кален» і «покаянія [українських] раскольників»?

військових формувань Другої світової війни. У нових польських паспортах з'явилися символи пам'яток зі Львова та Вільнюсу. У результаті різко погіршилися двосторонні відносини. Був заборонений в'їзд в Україну мерові Перемишля і деяким депутатам. Накладений мораторій на ексгумації й відновлення польських могил в Україні. А українським діячам стали відмовляти у в'їзді до Польщі. З'явилося напруження з Литвою. З Москвою Варшава має давно напружені відносини. Москва, звичайно, робить все для внутрішньої дестабілізації Польщі: вже вісім років відмовляється повернути уламки літака, під час катастрофи якого під Смоленськом загинула сотня польських представників, у тому числі президент, і м'яко потирає руки від спекуляцій про причини аварії. Щомісяця прихильники Качинського маніфестують з тим, що хочуть «знати правду», як загинув брат-близнюк їхнього лідера. Весь цей спокій і рука дружби всім сусідам, у тому числі й російській опозиції, на чому налягала польська антикомуністична опозиція 70-х і 80-х років, а потім і перші вільні уряди, тепер ламаються і йдуть нанівець. **Авторитарний союзник** Єдиним союзником Ярослава Качинського є угорський лідер Віктор Орбан. Коли «ПіС» ще не був при владі, люди Качинського відкрито їздили в Угорщину на навчання, польські країні праві з ентузіазмом

вітали людей з «Йоббіку». Але Орбан підтримує Качинського здебільшого декларативно, ніж реально. Він грає з Західною Європою у покер, в Брюсселі каже одне, а удома – інше. А польські політики ще донедавна з наївною відкритістю казали західним політикам те саме, що й виборцям в містечках та селах. Їм не спало на думку те, що реакція буде іншою. Орбан не голосував разом із Качинським проти, коли в Брюсселі підтверджували другу половину мандата голови Європейської Ради для Туска: Польща залишилася білою вороною. Між Качинським та Орбаном багато відмінностей. Другий є прагматиком, а Качинський – ідеолог, для якого нема нічого важливішого за свою націоналістично-католицьку візію. Та обох об'єднує захоплення власною владною міццю, яка обійдеться без парламенту, без опозиції і без критичних мас-медіа. Чехія наразі не має ніякого конфлікту з Польщею. Серед польської громадськості чехи дуже популярні. Та ніщо не гарантує, що у загальній атмосфері посилення «історичного болю» й націоналістичних настроїв хтось дуже розумний на якомусь боці річки Ольза може розпочати грати «тешінською картою», згадуючи, скажімо, кривди 1918-1921 років або осені 1938 року, коли Сілезія була окупована польською армією за допомогою. **Провінційна самозакоханість** Що є причиною? Правляча партія на всіх рівнях пропонує ідею

про якусь польську винятковість, безпомилковість, релігійність і відданість батьківщині. Водночас це нагадує провінційність і самозакоханість. Більшість польських діячів не сприймає світ, не має досвіду роботи за кордоном і не розуміє, наскільки пов'язані між собою внутрішня і зовнішня політики. Як легко можуть внутрішні кроки зачепити стосунки з іншими державами. До високої політики члени сьогодишньої владної групи прийшли в основному з регіонів і містечок. Світ вони не знають, бачать у ньому загрозу. Грає роль нахабне відкидання поглядів з-за кордону. Пішли у небуття ті часи, коли у польській владі були люди, які добре знали Європу та світ, такі як Броніслав Герemek і Радослав Сікорські. Вони пам'ятали про засади, на яких стояла «Солідарність» та антикомуністичне підпілля часів ПНР. Качинський ніколи не жив за кордоном, не має жодного міжнародного досвіду, не говорить і не читає жодною іншою мовою, крім польської. Він не знає основних тенденцій за межами Польщі, не має там ніде контактів чи друзів. Не знає пульсу Європи, не розуміє, що таке образ країни. Але всі його бояться і ніхто не намілюється опонувати йому. *Автор – публіцист, співзасновник тижневика «Респект» та газети «Лідове Новини», дипломат і педагог, знавець Франції та Польщі*

Автокефальний Рубікон

Вселенський Патріарх розставляє все на свої місця на противагу деструктивній політиці Москви

ТЕКСТ: Сергій ПАСКОВ

Про визнання автокефалії йшлося ще десять років тому під час візиту патріарха Варфоломія до Києва. Фото УНІАН.

Отримання Українською Православною церквою автокефалії виходить на фінальний етап. У Кремлі усвідомлюють, що шансів зберегти вплив в українських релігійних справах мало. В пориві відчаю росіяни йдуть на небезпечні заходи. Заява Вселенського Патріарха Варфоломія про те, що Константинополь ніколи не видавав дозволу передавати територію України будь-кому, крім права хіротонії Київського митрополита в Москві на умовах його обрання соборно в Києві на місцевому Соборі і за безумовної згадки вселенського патріарха – потужний удар по команді московських церковних функціонерів, адже їхня влада була визнана НЕ канонічною. Парадоксальність ситуації полягає в тому, що вороги автокефалії примудрилися самі собі поставили «мат» після інтерв'ю митрополита Прусского Елпідора, який вважається одним із найвпливовіших ієрархів

Константинопольського патріархату і одним з найбільш ревних захисників його традицій. Один із рупорів РПЦ – Pravmir.ru – був змушений поширити інформацію про те, що видатний архієрей не приховує своєї беззастережної підтримки надання автокефалії Української церкви, вважаючи найбільш імовірним розвитком ситуації в найближчому майбутньому проголошення її автокефалії Вселенським патріархатом. Так у росіян вийшов самостріл, що межує з розвалом всієї їхньої інформаційної кампанії проти України. Елпідор комплексно проаналізував те, що не повинно бути притаманне церковним ієрархам, а саме російські пристрасі і пороки, нескінченну брехню і клепа, яка виливається на паству і веде до повної її дезорієнтації, божевілья і зростання радикальних настроїв. **Все заради «русского міра». Навіть у Німеччині** Одним з проявів такої комунікаційної стратегії РПЦ стало розкручування

тез, які генерує науковий співробітник Центру вивчення Східної Європи при Бременському університеті (Німеччина) Микола Мітрохін. Цей учений не настільки прихильний до православ'я, скільки розглядає релігію як один з інструментів посилення російського впливу і «зміцнення російської етнічності». Мітрохін раніше досить критично ставився до РПЦ. Ось, наприклад, за його даними, у РФ «ступінь впливу РПЦ досить обмежена. Не більше 0,5% громадян регулярно відвідують церкву. Ці піввідсотка розколоті між собою на кілька ідеологічних груп, там різні погляди, від проєвропейських до фундаменталістських. Інша частина Росії фактично не має стосунку до церкви, близько 2,5% населення відвідує церкви під час свят, перш за все Великдень і Різдво. Решта, відповідно до соціопитувань, каже, що буває в церкві раз на рік, а решта просто асоціюють себе з православними, хоча, як правило, ці люди і хреститися не вміють, «Отче наш» прочитати не можуть і так далі». Саме Мітрохін став учасником від російської сторони в дискусіях про надання автокефалії українській православній церкві, мовляв, «на Україні немає ніяких мільйонів православних віруючих, УПЦ КП становить добре якщо одну десяту від просто УПЦ, яка є у складі МП. Таким чином у 0,9% населення, який можна визначити, як реальних православних віруючих або у тих 5-7% що приходять святити паски на Великдень і розбирати воду на Водохреща – немає ніякого бажання автокефалії. У всякому разі – нехай і тим більше – примусової». **Брехати так багато, щоб повірили...** Заява Мітрохіна виявилася повністю фейковою. Згідно із соціологічними дослідженнями фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва», 31% всього населення України підтримує

Порошенко – Філарету: Церква має бути відділена від держави, особливо від сусідньої держави-агресора.

створення Єдиної Помісної церкви. Натягнутість заяви Мітрохіна полягає у тому, що, за його ж власними даними, кількість прихожан РПЦ в Росії набагато менша декларованої. Статистика про те, що Московський патріархат – це найбільше православне співтовариство – може бути спірною, але це не заважає їй бути автокефальною церквою. Крім того, на території Росії РПЦ – не зовсім монополіст у сфері православної духовності. Паралельно з нею існують Російська православна автономна церква (РПАЦ), Російська істинно-православна церква (РІПЦ), Російська древньоправославна церква (РДЦ), а також ряд старообрядницьких православних церков. Російська пропаганда екстрено почала підтримувати тези Мітрохіна про те, що УПЦ МП в Україні – найбільш численна структура, і надавати автокефалію УПЦ КП немає сенсу. За даними Мітрохіна, які були опубліковані ще в травні 2016 року, УПЦ МП майже в три з половиною рази перевершує всі інші конфесії, котрі себе називають православними, а, мовляв, більшість громад УПЦ КП та УАПЦ – дрібні, або існують тільки на папері. Його «дослідження» стверджує, що «за статистикою Мінкульту «Київський патріархат» повинен налічувати 5114 релігійних громад, реально ж існує не більше 2-2,5 тисяч парафій цієї конфесії». Такі дані він отримав за результатами опитувань регіональних чиновників в сфері державно-церковних відносин, а також самих представників УПЦ КП. Саме тут і є заковика, яка ставить під сумнів достовірність інформації Мітрохіна. Тим більш до нього і раніше були претензії щодо РПЦ в самій Росії. Російський журналіст Валентин Лебедєв розцінив книгу Мітрохіна «Російська православна церква: сучасний стан та актуальні проблеми» як «антицерковну пропаганду». На думку критика,

Мітрохін використовував анонімні джерела і таблоїдну пресу як матеріал для своїх висновків, його роботи грішать неакадемічністю і безглуздістю. Неспроможність тез Мітрохіна про РПЦ, як «церкви більшості», підкреслює російський богослов, протодиякон Андрей Кураєв. Він висловив думку, що в разі, якщо Патріарх Варфоломій надасть Україні томос про автокефалію УПЦ, то Московський патріархат «швидко перестане бути церквою більшості», а «церквою більшості стане автокефальна Українська Церква». При цьому кількість тих, хто свідомо захоче залишитися частиною РПЦ, буде дуже незначною: «Якісь парафії, люди, монастирі все одно захочуть залишитися з Москвою. Вони хочуть усвідомлювати себе символічно частиною РПЦ. Може, їх буде 3%, не має значення, скільки. Але хтось захоче». Кураєв відкидає маніпуляції спікерів РПЦ і УПЦ (МП), які говорять про консервацію розколу в Україні через існування рівноцінної паралельної церковної юрисдикції. Автокефалія швидко послабить московські впливи на Україну, і створить умови для консолідації суспільства навколо незалежної української церкви. Саме так буде завершено неканонічне хазайнування Москви на чужій території. **Томос і кремлівська паніка** У Кремлі і російських церковних колах панує паніка в очікуванні появи української Помісної Церкви. Ще в травні з'явилася інформація, що томос про автокефалію Української православної церкви вже написаний. Документ складався одним з кращих каноністів православного світу і є «абсолютно досконалим» текстом, до якого не можна буде пред'явити претензій. А вони можуть виходити насамперед від Московського патріархату, який прагне утримати владу на чужій землі навіть шляхом конфлікту з Константинополем. Адже Вселенський Патріарх Варфоломій сказав про свою незмінну турботу в лікуванні українського церковного питання і відновлення єдності розділеного церковного тіла в країні. Його Святість нагадав про те, що Константинопольська Церква завжди дбала і вирішувала багато складних церковних питань в інтересах народу Божого і збереження Всеpravославної єдності, і сьогодні бореться за врегулювання церковних справ в Україні, як Мати-церква. Константинопольський престол не визнав відділення Київської

Митрополії та залежних від неї православних Церков Литви і Польщі, і їх приєднання до Московської Церкви, що було здійснено проти канонів і не були дотримані права Київського митрополита, який носив титул Екзарха Вселенського Престолу. Деструктивна роль Москви суперечить курсу Вселенського патріархату. Митрополит Елпідор дав чітко зрозуміти патріарху Кирилу і його оточенню, що надання автокефалії помісної Церкви ось уже майже 1350 років підлягає виключній юрисдикції та компетенції Вселенського Патріарха і Священного Синоду Константинопольської Церкви, і їй ні з ким не потрібно його узгоджувати. Утім, Вселенський Патріархат, незважаючи на своє право самостійно наділяти автокефалією, не ігнорує інші помісні Церкви. У випадку з Україною це покладено на спеціальну делегацію, проводить зустрічі з предстоятелями Православних Церков з метою поширення об'єктивної картини і розвінчання дезінформації. Елпідор переконалий, що тільки автокефалія зможе послужити єднанню православного народу України. І саме їй має бути відданий пріоритет з точки зору канонічності. Також він остаточно розставив акценти в питанні підпорядкування церков: «територія може називатися по-різному, але земля та ж, нас не цікавить назва, територія, нас цікавить канонічність. В українській церкви є матір'ю церква в Константинополі, а у московської церкви є матір'ю церква в Києві. Це сказав сам Московський патріарх Кірілл, перебуваючи з офіційним візитом в Константинополі». **Залякування «кровопролиттям та війною»** Ієрарх висвітлив ряд прикладів російської кампанії дезінформації проти України. Він підкреслив, що ще в 2008 році, коли готувався офіційний візит Вселенського Патріарха Варфоломія в Україну за президентства Ющенка і нині спочилого митрополита Київського Володимира (Сабодана), РПЦ розгорнула інформаційну кампанію серед всіх інших Церков, погіршуючи розколом, Армагедоном, кінцем світу, стверджуючи, що «Патріарх несе розкол». Однак, нічого не сталося. А це означає, що поточна риторика Московської патріархії не повинна викликати занепокоєння. Характерними підривними тезами Москви виступають байки про «громадянську війну в Україні», про використання томосу з політичною

метою президентом Порошенком, а також неправомірність звернень до Фанару «розкольників» УПЦ КП. Елпідорф на це відповідає, що «рішення церковного питання не погіршити... навпаки, вважаю, що воно може сприяти миротворчості, єднанню і заспокоєнню пристрастей навколо релігії». Також «Президент України приніс у Фанар прохання українського народу після схвалення його парламентом переважною більшістю голосів». Тобто автокефалія не є предметом бажань особисто президента країни. І третє. Він схильний вважати, що УПЦ КП може цілком правомірно звернутися до Вселенського Патріархату для розгляду питання і перегляду їхнього становища з рішенням, яке не підлягає оскарженню. 9 липня делегація Фанару відвідала Патріарха Кірілла в Москві. На зустрічі був присутній і голова відділу зовнішніх церковних зв'язків РПЦ митрополит Іларіон. Саме він неодноразово погрожував Константинополю: «якщо Українська церква отримає автокефалію, відбудеться Вселенський розкол, рівний розколу 1054 року на православних і католиків». **Ставка на кремлівських політикопсихопатів** Можна припустити, що Патріарх Кірілл вже особисто пообіцяв представникам Константинополя втілити обіцянки РПЦ в життя. Кремлівська пропаганда відкрито заявляє, що, «якщо Константинопольський Патріарх Варфоломій підтримає проект Петра Порошенка щодо відриву Української Православної Церкви Московського Патріархату, це викличе опір православних, які зметуть нинішній український режим». З такими погрозами виступає «голова Асоціації православних експертів» Кірілл Фролов. Цьому персонажу втрачати й так нічого. Раніше він порівнював Путіна, Медведєва і Гундяєва зі Святою Трійцею, звинувачував товариство із захисту прав споживачів в екстремізмі, а також подав позов до суду на дизайнера Артемія Лебедєва за те, що він написав слово «Бог» з маленької букви. Фролов обіцяв обернути на православ'я весь Китай, а також оголошував Марс канонічною територією РПЦ. Цьому спікеру з відбитою головою дали озвучити думку, що питання томосу про українську автокефалію Путін і Трамп обговорюватимуть на саміті Гельсінкі. Російські пропагандисти таким чином розвінчали свій же міф про невтручання путінського режиму в церковні справи, у чому раніше

активно звинувачували українське керівництво. Не варто забувати й про безпрецедентне рішення уряду Греції про висилку двох російських дипломатів і ще заборону на в'їзд ще для двох громадян РФ. Афіни навіть на піку кризи навколо отруєння Скрипаля «Новічком» не вдавалися до такого радикального кроку. Росіяни також втрутилися в конфлікт навколо перейменування Македонії. Вони також хотіли протидіяти процесу отримання автокефалії Українською Церквою шляхом підкупу митрополитів Елладської Православної церкви, а також духовенство гори Афон. **«П'ята колона»: «Інтер», ОБ та УПЦ МП** Та активно протидіють автокефалії і місцеві прокремлівські сили. Головним її противником є, звісно ж, проросійський «Опозиційний блок», який разом з групою ієрархів УПЦ МП і телеканалом «Інтер» сформували «антиавтокефальну трійку». «Інтер» загалом активно задіяний для просування антиукраїнських меседжів. Тут члени «Опоблоку» постійно коментують церковні справи, заявляючи, що політики не мають права втручатися в справи церкви і погрожують українцям кровопролиттям. 26 червня «Інтер» розповідав про Міжпарламентську асамблею православ'я, яку відвідали член «Опозиційного блоку» Вадим Новінський і священник УПЦ МП Віктор Коцаба. Російський олігарх Новінский, якому громадянство України надав Янукович у 2012 році, вважається спонсором антиавтокефальної кампанії і загалом УПЦ МП. Він почав залякувати українців тим, що Міжпарламентська Асамблея Православ'я цілком підтримує УПЦ МП, виступає за «незмінність канонічного устрою». Новінський підкреслює: «На Україні вже ніколи не буде єдиної православної церкви, а будуть існувати дві паралельні юрисдикції. Це призведе до конфліктів в селах, в містах. Це буде початок масштабного громадянського конфлікту на релігійному ґрунті». Він, будучи народним депутатом, сам втручається в церковні справи, а отже сам собі суперечить. В Україні і так є дві паралельні юрисдикції Київського і Московського патріархатів. Крім того, існує УАПЦ і УАПЦ-К, а ще католицька і греко-католицька церкви, протестанти, і звичайно ж представники інших релігій: ісламу, іудеїв, буддистів і харизмати з церкви «Відродження».

«Православний олігарх» Новінський залякує українців війною у разі надання Томосу. Митрополит УПЦ МП Онуфрій стриманіший на публіці, однак протистояє автокефалії – відповідно до кремлівських темників.

І масштабного громадянського конфлікту між ними немає. 27 червня журналісти «Інтера» надали слово новій двійці «священик і політик»: представнику УПЦ МП Клименту і члену «Оппоблока» Юрію Бойку. Климент намагався переконали глядачів, що ніякої автокефалії для України константинопольський патріарх Варфоломій не планує. Ця брехня була спростована з вуст самого Варфоломія, який заявив, що «Константинопольська Церква бореться за врегулювання церковних справ в Україні». Нардеп Юрій Бойко також погрожував українцям міжконфесійним конфліктом, кров'ю і стражданнями. Більш того, він назвав УПЦ МП – абсолютно патріотичною церквою, мовляв, вона «в ході громадянського протистояння і збройного конфлікту на Донбасі єдиною з найбільшох конфесій України, що зберегла політичний нейтралітет». Бойко не бажає російську агресію назвати гібридною війною проти України, а лише «громадянською війною». Його залякування пригнуті за вуха, адже проти автокефалії виступає єдина сила – РПЦ і Кремль, а це значить, що саме вона буде провокувати ескалацію напруженості. Робота проросійських політиків в Україні та їхня аргументація щодо автокефалії є повністю неспроможними. І це дедалі більше дратує Вселенський Патріархат. Очевидно, що своїми невмілими виступами на базі брехливих російських темників депутати від «Опозиційного блоку» не зможуть зупинити упевнений рух України до автокефалії. Адже, виходячи із заяв Патріарха Варфоломія і його довірених осіб, критичний Рубікон у цьому питанні вже пройдений.

Блокада Азовського моря загострюється

Росія затримує українські судна у Керченській протоці, щоб нанести Україні економічних і репутаційних втрат, а також як шантаж для відновлення водопостачання Криму, зокрема російських військових баз на окупованому півострові. Про це заявив помічник голови Держприкордонслужби України та речник ДПСУ полковник Олег Слободян. «Крим перетворюється на велику військову базу, про розвиток туристичної інфраструктури там абсолютно не йдеться. Там суттєво різко погіршився екологічний стан без води з материкової України. Тому елементи шантажу, щоб надати прісну воду Криму, – звісно, це можна використовувати», – сказав Слободян. Росія після введення в експлуатацію нелегально побудованого мосту через Керченську протоку частково блокує українські порти в Азовському морі, а саме в Маріуполі та Бердянську. Також ФСБ почала масово затримувати українські судна після затримання Україною у березні цього року російського судна «Норд» за порушення

капітаном порядку в'їзду-виїзду на окуповану територію. «Росіяни не приховують, що саме ситуація з «Нордом» стала поштовхом для їхніх за великим рахунком піратських дій по відношенню до іноземних суден і шантажу України», – додав Слободян. Україна намагається протистояти блокаді тим, що закликає запровадити санкції проти російських портів у Чорному й Азовському морях. 3 травня Держприкордонслужба України попередила, що Росія вдалася до зупинки та огляду суден, які прямують в Україну. 4 травня стало відомо про затримання російськими прикордонниками українського рибальського судна ЯМК-0041 з 5 українцями на борту. Постійний представник президента України в Автономній Республіці Крим Борис Бабін заявив, що російська окупаційна влада, затримавши українське риболовецьке судно, порушила норми міжнародного морського права. Чинник також зазначив, що російський корабель «Аметист», який затримав ЯМК-0041, не вперше переслідував

Порт Маріуполь через російську блокаду практично зупинився.

українських рибалок. 9 липня стало відомо, що російська ФСБ затримала в Азовському морі 7 торгових суден, які прямували з або до Маріуполя та Бердянська. Мінінфраструктури заявило, що спецпідрозділи РФ необґрунтовано та безпідставно збільшили кількість оглядів суден, які прямують в порти України через Керченську протоку.

еспресо

Іноземні інвестиції учетверо менші за заробітчанські перекази

Обсяги іноземних інвестицій за 2017 рік є більшими на 400 мільйонів доларів, ніж вважалося раніше, повідомили у Нацбанку України. Таку заяву регулятор зробив після оновлення методології розрахунку обсягу прямих іноземних інвестицій. Чистий приплив прямих іноземних інвестицій в Україну у 2017 році становив 2,3 мільярди доларів. Втім, у НБУ зафіксували зріст дефіциту поточного рахунку з 2 мільярдів до 2,4 мільярдів доларів (до 2,2% від ВВП України). Загалом об'єм іноземних інвестицій за три роки

впав на 60 відсотків – із 67,3 у 2013 році до 27,5 мільярдів доларів у 2016 році. У 2016 році на кожного жителя України припадало 650 доларів іноземних інвестицій, що дуже мало. Причиною цього експерт німецької групи при уряді України Давід Заха називає знецінення гривні і збитки компаній у фінансовому секторі. Економіст Дмитро Боярчук додає, що «в Україні погано працює захист прав власності, непередбачуваність у багатьох речах. У західних країнах багато економічних проблем вирішується завдяки верхов-

ен

Футбол: українці гратимуть з чехами

Кілька матчів відбудеться між українськими та чеськими футболістами. Суперником київського «Динамо» у третьому відбірковому раунді Ліги чемпіонів буде празька «Славія». Ця пара і інші були визначені на жеребкуванні, що відбулося в штаб-квартирі УЄФА. Клуби з України і РФ були розведені. Перші матчі відбудуться 7 і 8 серпня, матчі-відповіді – 14 серпня. Ті команди, які програють, перейдуть в групо-

вий раунд Ліги Європи. Перший матч «Динамо» відбудеться в Празі. Матч Ліги націй Чехія-Україна гратимуть у 26-тисячному моравському містечку Угерське Градіште на стадіоні Мирослава Валенти. Стадіон був відкритий в 2003 році і вміщує трохи більше 8 тисяч глядачів. Матч Ліги Націй між збірними Чехії та України відбудеться у четвер, 6 вересня. ФФУ висловило невдоволення місцем про-

ведення матчу, бо у місті є лише один готель належного рівня, який здатний прийняти українську делегацію, і можуть виникнути проблеми із розміщенням гостей. Збірна України проведе тренувальний збір перед стартом у Лізі націй у Львові. Після гри з чехами українці повернуться до Львова, де 9 вересня за порожніх трибун прийматимуть Словаччину. Загалом календар матчів збірної Укра-

Україна – найбільший експортер незаконної деревини

Україна незаконно вивозить до Європи більше деревини, ніж будь-яка інша країна, при цьому серед покупців – постачальники фірм «Ikea» і «H&M». Про це йдеться в доповіді британської неурядової організації Earthsight, яка вивчає проблеми незаконної вирубки лісів по всьому світу. Так, під час дії мораторію на вирубку лісу в обхід не тільки національного законодавства, а й регламентів і сертифікацій ЄС, український ліс рубають і вивозять такими темпами, що за чотири роки його експорт в країни ЄС зріс на 75%, перевищивши позначку в мільярд євро в 2017 році. Відзначається, що після введення в Україні мораторію на експорт лісу-кругляка на першому місці серед імпортерів українського дерева виявилася компанія Egger, другий в світі за обсягами виробник дерев'яних панелей, і її два найближчі конкуренти – Kronospan і Swiss-Krono, а також польська целюлозна фабрика, яка входить в найбільшу в світі паперову корпорацію International Paper. При цьому

в ЄС надходить не тільки незаконно вирубана, а й незаконно експортована деревина, в тому числі і той самий ліс-кругляк, експорт якого в Україні під мораторієм. Зокрема, дослідники зафіксували поставки українського кругляка чеським целюлозним заводам, один з яких належить транснаціональній корпорації Mondi (виробляє паперову упаковку), а інший – виробнику віскози компанії Lenzing. «Не дивлячись на розміри цих компаній, в ЄС їхні назви мало хто чув. Але більшість європейських споживачів куплять продукцію, вироблену з поставленої ними сировини. Деревину румунської фабрики Schweighofer використовують для виробництва товарів, які продаються в Ikea», – йдеться в дослідженні. Уточнюється, що Egger, Swiss-Krono і Kronospan не тільки є постачальниками Ikea, але і поставляють більшу частину пиломатеріалів, дерев'яних плит і підлог, які продають мережі DIY Wickes і Homebase в Великобританії, компанії Hagebau, Obi і Hornbach

На станцію Івано-Франківськ щодня прибувають потяги із карпатським деревом, які прямують до Румунії або Угорщини, а звідти – до інших країн. Фото Павла Кузюка.

в Центральній Європі і французькі мережі Leroy Merlin і Castorama. International Paper випускає папір для HP, Canon і Xerox, який продають в супермаркетах по всій Європі. Одяг, вироблену з волокна Lenzing, продають в більшості мережевих магазинів одягу ЄС, включаючи H&M.

еспресо

Покарання за знищення лісу: вето президента

Президент України Петро Порошенко 23 липня ветовав закон щодо деревини через порушення Угоди про асоціацію з ЄС. Він заявив, що підтримує посилення кримінальної відповідальності за контрабанду лісу, однак виступає проти лобістських схем, які потрапили в закон між першим і другим читанням, і порушують умови зони вільної торгівлі з ЄС. Про це повідомили у прес-службі президента й додали, що він підпише закон після внесення парламентом відповідних змін до нього. Прем'єр Володимир Гройсман заявив

про «абсолютно позитивний» висновок закону, який передбачає обмеження річного обсягу заготівлі необроблених лісоматеріалів 25 млн кубометрів на час дії мораторію на експорт необроблених лісоматеріалів, введення кримінальної відповідальності за контрабанду лісу і тимчасову заборону експорту дров. 3 липня Верховна Рада України ухвалила законопроект №5495 «Про внесення змін до деяких законів України щодо збереження українських лісів та запобігання незаконному вивезенню необроблених лісоматеріалів». Документ

вводить кримінальну відповідальність за переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю лісоматеріалів необроблених з покаранням у вигляді позбавлення волі на строк від 3 до 7 років, від 5 до 12 років – у важких випадках. За незаконну порубку лісу накладатиметься штраф від 200 до 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів або арешт до 6 місяців, чи обмеження волі до 3 років, у важких випадках – до 10 років з конфіскацією майна.

уніан

Жорсткі перевірки пасажирських автоперевізників

В Україні 50-70% ринку пасажирських перевезень перебуває за межами правового поля, і учасники ринку не відповідають за безпеку перевезення пасажирів. Про це повідомив міністр інфраструктури Володимир Омелян. «Тобто люди, власники транспортних засобів, нічого не платять, плювали на закони і безпеку, як свою, так і пасажирів», – сказав він. За словами Омеляна, щодо перевізників, які не мають ліцензій і працюють нелегально, будуть вживатися заходи. «Аж до конфіскації транспортних засобів», – заявив міністр. У Міністерстві інфраструктури заявили, що держава посилить контроль за ринком автобусних пасажирських перевезень, зокрема, буде вилучати старі і непридатні для транспортування людей автобуси. З 1 січня 2019 року маршрут-

ки, які були переобладнані з вантажних авто на пасажирські, будуть евакуйовуватися на штрафні майданчики і відправлятися на металобрухт. Така реакція держави виникла після того, як 20 липня за участю маршрутних таксі у Житомирській та Миколаївській областях сталися дві масштабні автомобільні аварії. На Житомирщині загинуло одразу 10 осіб, на Миколаївщині – 5, загалом 22 травмованих. На Житомирщині маршрутка Рівне-Київ, у якої, за попередніми даними, відмовили гальма, вїхала у причіп вантажівки. Вантажівка була позначена рекламою чеської фірми-виробника рому, однак власники цієї фірми заперечили, що вантажівка належала їм. Після цих аварій МВС зібрало термінову нараду для обговорення посилення заходів безпеки на дорогах. В уряді ра-

Аварія маршрутки на Житомирській трасі 20 липня забрала життя одразу 10 людей.

зом з тим підготували проект постанови про посилення контролю швидкості на дорогах України. Лише за перші два дні було виявлено понад триста порушень, переважно порушення режиму праці та відпочинку й відсутності дозвільних документів.

унн

Україна і Чехія: лібералізація перевезень

Україна і Чехія домовилися про поступову лібералізацію відносин у сфері пасажирських та вантажних перевезень між двома країнами. Про це повідомляє посольство України в Чеській Республіці за підсумками чергового засідання українсько-чеської Змішаної Комісії про міжнародні автомобільні перевезення за участю делегацій Міністерства інфраструктури України та Міністерства транспорту Чеської Республіки, яка відбулася 20 липня. «Сторони розглянули актуальний стан

та перспективи розширення співпраці в сфері пасажирських та вантажних перевезень між двома країнами, а також окремі проблемні питання. Досягнуто принципової домовленості рухатися шляхом поступової лібералізації взаємин у цій сфері, враховуючи послідовне впровадження в Україні Угоди про асоціацію з ЄС», – йдеться у повідомленні. За підсумками засідання було підписано протокол, в якому відзначені позитивні тенденції зростання переве-

зень автомобільним транспортом між Україною та Чехією на тлі активізації торговельно-економічного співробітництва між країнами, інтенсифікації міжлюдських контактів та туристичних обмінів. Сторони домовилися щодо обміну дозволами на автомобільні перевезення в межах затвердженої на 2019 рік квоти, а також узгодили механізм подальшої взаємодії у питанні лібералізації перевезень.

Укрінформ

Заробітчани постраждали при аварії будинку

Посольство України в Чехії підтвердило дані про постраждалих українців внаслідок обвалу будинку в центрі Праги, який стався 17 липня. «Ми підтверджуємо, що це троє громадян України. Двоє все ще перебувають в лікарні, одного вже виписали», – розповів перший секретар посольства Валерій Борисов. Один українець зазнав поранення середньої тяжкості, стан ще одного співвітчизника оцінюється як важкий. Працівники українського консульства зустрілися із представниками чеської будівельної фірми Metrostav, на об'єкті якої стала аварія.

У Празі жителі закарпатських міст Хуст і Виноградів опинилися під завалами будинку на вулиці Мікуландська. Бригада заробітчан займалася ремонтом будівлі, під час якого обвалилися два його поверхи. Один із робітників зміг з-під завалів вибратися сам, двох інших витягли рятувальники. Українці були госпіталізовані. Житель Винограда отримав серйозну травму хребта. За наявними даними, закарпатці працювали на об'єкті, не маючи всіх необхідних дозвільних документів. На об'єкті працювало 45 осіб, більшість з яких – іноземні працівники.

Вл. інф.

Руїни будинку на вул. Мікуландській у Празі засипали трьох українців. Фото Леоша Кучери.

ПАМ'ЯТІ ЛЕВКА ЛУК'ЯНЕНКА

З Києва надійшла сумна вістка, що там 7 липня цього року відійшов у вічність найвизначніший представник Руху опору в Україні 60-90 років **ЛЕВКО ГРИГОРОВИЧ ЛУК'ЯНЕНКО**, Герой України, Лауреат Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка, Почесної відзнаки Президента України „За заслуги” та Ордена князя Ярослава Мудрого; Народний депутат України чотирьох скликань, кандидат на Президента України... Я особисто знав його і спілкувався з ним від початку 90-х років. Замість некролога подаю дослідний текст «Пропозиції на присудження Л. Лук'яненку Нобелівської премії миру», подану зі згодою Левка Григоровича 2017 року. Нобелівський комітет підтвердив одержання пропозиції, однак реалізованою вона не була. Левко Григорович Лук'яненко (народився 24 серпня 1928 року) вже наприкінці 50-х років заснував нелегальну Українську робітничо-селянську спілку, метою якої був вихід України із складу СРСР мирним демократичним шляхом, за що Львівський обласний суд засудив його на кару смерті, яку Верховний суд УРСР після 72-денного перебування засудженого у камері смертників замінив на 15 років ув'язнення в концтаборах суворого режиму. Вийшовши на волю після відбуття повного строку ув'язнення, він у 1977 році, посилаючись на порушення в Україні загальних людських прав, створив й очолив Українську Гельсінську Групу, за що в тому ж році був вдруге засуджений на десять років особливо суворого режиму та п'ять років заслання. У таборах він зорганізував навколо себе групу політв'язнів і навіть страйк. Кілька разів оголошував голодування. І в тих найсуворіших

умовах зумів висилати на волю (і навіть за кордон) листи про порушення основних людських прав, за що подавався додатковим найсуворішим карам. Після відбуття десятирічного строку каторги 1988 року його заочно було обрано головою Української Гельсінської Спілки. На заслання у Сибіру він написав історично-філософську розвідку «Що далі?» з обґрунтуванням неминучості розвалу СРСР та комуністичного блоку й створення на його розвалинах незалежних держав. Розвідку було опубліковано за межами СРСР, а теж у перекладах чужими мовами. Вона значно прискорила розпад СРСР. У січні 1989 року Л. Лук'яненко вийшов на волю та став народним депутатом Верховної Ради УРСР, яка за його пропозицією 24 серпня 1991 року ухвалила ним укладений «Акт проголошення незалежності України». Цим актом Україна мирним шляхом стала самостійною державою. Цей факт сприяв створенню мирним шляхом ряду інших незалежних держав. У 1992-93 роках він займав дипломатичну посаду посла України в Канаді. Там його обрано почесним доктором права Альбертського університету. За самовіддану працю у миротворчому процесі Л. Лук'яненка вже 1994 року було номіновано на Нобелівську премію миру. У 1996 році Л. Лук'яненко став головою «Українського комітету з організації міжнародного суду над Комуністичною партією Радянського Союзу» («Нюрнберг-2»), письмово подавши численні докази про злочинність цієї партії та уряду СРСР. Героїчна діяльність Левка Лук'яненка мала значний відгомін й у Чехословаччині та прискорила процес повалення комуністичної диктатури у країнах Центральної та Південної Європи

Покійний Левко Лук'яненко, 2009 рік.

і створення незалежних держав, включаючи Словаччину, яка 1 січня 1993 року стала самостійною Словацькою Республікою. Значний відгомін у Словаччині мали й досі мають його праці: «Сповідь у камері смертника» (1991), «Не дам загинуть Україні» (1994), «З часів неволі» (2005-2009) та, зокрема, 13-томне видання зібраних історично-філософських праць Л. Лук'яненка «Шлях до відродження» (2014-2015). Я гадаю, що подвижницька діяльність Героя України Левка Лук'яненка, який усе життя боровся за дотримання людських прав, узаконених Організацією Об'єднаних Націй і вихід України із складу СРСР мирним демократичним шляхом, заслуговує на те, щоб його відзначити найвищою світовою нагородою – Нобелівською премією.

Микола Мушинка

Лібералізація працевлаштування іноземців

Кабінет міністрів України спростив процедуру працевлаштування іноземців в Україні. Таке рішення уряд ухвалив 18 липня. «Йдеться не про те, що до нас приїдуть нелегальні мігранти. Йдеться про те, щоб прибрати абсолютно абсурдні норми законодавства, коли, скажімо, людина, яка отримала в МВС довідку на постійне проживання й працевлаштування... повинна

виїхати з території України і заїхати назад», – зазначив перший заступник міністра економічного розвитку і торгівлі (МЕРТ) Максим Нефьодов. Крім цього, Кабмін скасував дискримінаційну заборону на внесення записів до трудової книжки своїх співробітників і зберігання їх іноземними юридичними особами на території України. Скасування такої вимоги

дозволить іноземним юрособам самостійно вносити відмітки в трудові книжки своїх працівників, а також буде сприяти безперешкодному виконанню представництвами іноземних юридичних осіб своїх обов'язків відповідно до Кодексу законів про працю.

нв

Бочковський Ольґерд Іполит
Вибрані праці та документи

Вибрані праці українсько-го соціолога Ольґерда Іполита Бочковського (1885-1939) були опубліковані у двох томах. Перший містить три його ранні праці: «Фінляндія і фінляндське питання» (1916), «Поневолені народи царської імперії, їх національне відродження та автономічні прямунання (до національної справи в Росії)» (1916) та «Національна справа (Статті про національне питання в зв'язку з сучасною війною)» (1918, 1920). У цих роботах науковець виклав свою концепцію національного відродження понево-лених народів, їхнього перетворення у модерні нації та змагання за здобуття або відродження власної державнос-ті. До тому включені також три статті Бочковського 1933 року з критикою позиції західноєвропейських політич-них діячів щодо Голодомору та терору в підрадянській Україні. Другий том містить його розвідки: Т. Г. Масарик, національна проблема та українське питання (1930) та Боротьба народів за національне визволення. Націологічні нариси (1932). Третя ро-бота – Вступ до націології (1991-1992) – є викладом основних положень запо-чаткованої Бочковським теорії виник-нення, формування та розвитку модер-ної нації, яку він назвав націологією. Видання розраховані на широке коло читачів. Видавництво: «Дух і літера». Рік видання: 2018. I і II том: 704 стор. Ціна на Інтернет-сторінках видавни-цтва: I том: 195 грн. II том: 225 грн.

Любомир Белей
«Русинський» сепаратизм: націєтворення IN VITRO

Пропоноване досліджен-ня відомого ужгородсько-го мовознавця й про-фесора (1962-2018) – це детальний аналіз генети-ки, особливостей функці-онування та механізмів «русинського» сепаратизму. Автор відслідковує історичні зв'язки, аналізує соціокультурний контекст і викриває псевдонаукові маніпуляції, які лежать в основі цього руху. У дослідженні описано особливості «русинських» рухів України, Словаччини, Румунії, Польщі, Сербії, США та Канади. Видав-ництво: Темпора. Рік видання: 2017. Кількість сторінок: 392. Ціна в інтер-нет-книгарні «Є»: 99 грн.

Лоран Біне
НННН. Голову Гімmlера звать Гайдріх.

Прага, 1942 рік. Двоє чоловіків повинні вбити третього. Це операція «Антропоїд»: двом чехос-ловацьким диверсантам, надісланим із Лондона, доручено знищити Райн-гарда Гайдріха, начальника ґестапо, голову нацистських спецслужб, «най-небезпечнішу людину Третього райху», того, хто спланував «остаточне вирі-шення єврейського питання». Гайдріх був правою рукою Гімmlера. Есесівці казали: «НННН» — «Himmlers Hirn heißt Heydrich», тобто «Голову Гімmlе-ра звать Гайдріх». Усі персонажі цієї книжки існували насправді. Усі події, зображені в ній, правдиві. Однак за ла-штунками підготовки до замаху відбу-вається інша війна, та, що точиться між художньою вигадкою та історичною дійсністю. І, попри все, історія мусить бути розказана до кінця... Переклад із французької мови Олега Леська. Ви-давництво «Віват», Харків. Рік видання: 2017. Кількість сторінок: 352. Ціна в ін-тернет-книгарні «Є»: 140 грн.

Сергій Оксенік
Самка богомола

У романі Сергія Оксеніка (1952-2018) змальовані сучасні читачам реалії – всі, крім однієї. Росії як держави більше не існує. Вона розпалася на багато різних країн. З'явилося багато різних князівств-республік — Білгородська, Транссибірська. Вони постійно воюють, поглинають одна одну, вирощувати хліб нікому, в країні голод, небезпечно. Народ «ломону-ся» в еміграцію. Іншої дороги, крім як в Україну, у них немає. У Білорусі їх ненавидять, одразу вбивають, а для Європи – не вистачає знання мов. В українських таборах їх навчають української мови, готують до життя в Україні, підшуковують роботу. Там, у тимчасових бараках, і відбувається детективна складова роману. В одно-му з таких живе Алевтина. Хто вона, яка її історія й навіщо вона вчиняє так, а не інакше, — питає у себе і в колег молодий солдат Віктор Бусол. Шлях до відповідей – непростий, заплутаний, і пройти його до кінця випаде не кож-ному. Видавництво: «Темпора». Рік видання: 2018. Кількість сторінок: 312. Ціна в інтернет-книгарні «Є»: 150 грн.

Джонатан Сафран Фойєр
Всьо ясно

У цьому романі є все: за-хопливі пригоди, добрий гумор, історія та шлях до самого себе. Двадцяти-річний американець Джонатан вирушає до не-знайомої йому України на пошуки жінки, яка у роки Другої світо-вої війни врятувала його дідуся-єврея від смерті. Його помічники — не дуже освічений перекладач Алекс з Одеси, його дід, який удає із себе сліпого, і пес-поводир Семмі Дейвіс Молодший-Молодший. Разом вони вирушають на Західну Україну, до Луцька, а звід-ти — до знищеного під час Голокосту єврейського містечка Трохимбрід, аби дізнатись правду про історію родини американця. Феєрична та непередба-чувана подорож, сповнена кумедних моментів, обертається на шлях до себе, на пошук відповіді на одвічні життєві запитання... Видавництво: Клуб Сімейного Дозвілля. Рік видання: 2017. Кількість сторінок: 320. Переклав із англійської Ростислав Семків. Ціна в інтернет-книгарні «Є»: 103 грн.

Андрій Любка
Кілер+

«Кілер+» – перша і вод-ночас найно-віша прозова книжка Андрія Любки. Пер-ша, оскільки саме цими текстами він дебютував у жанрі короткої прози, а найновіша, бо спеціально для цього видання автор написав два нові оповідання. У цій збірці відчувається, як відомий молодий письменник та публіцист шукає свій голос – часом опираючись, а інколи піддаючись впливам своїх улюблених Чарлза Буковські, Мілана Кундери і Єжи Пільха, – будує детек-тивні сюжети, змальовує відверті еро-тичні сцени, описує заокеанські міста, жартує і провокує. Часто кажуть, що перша книжка письменника є най-щирішою, бо саме в ній він відкри-вається повністю. Рік видання: 2018. Кількість сторінок: 176. Ціна в інтер-нет-книгарні «Є»: 108 грн.

The Gitas & Бумбокс
Тримай мене

Спільний сингл відо-мого харківського гурту «Бумбокс» із гуртом The Gitas (проект Саші Чемерова, у минулому фронтмена команди «Димна Суміш») під назвою «Тримай мене!» Авторство слів нового треку належить дуету вокалістів – Саші Че-мерову та Андрію Хливнюку. Запис цієї творчої колаборації, з огляду на географічну віддаленість, відбувався на двох студіях – Бобіна Records (Київ) і Red Gate Records (Лос-Анджелес). Цікаво, що це не останній результат співпраці Саші і Андрія, якщо віри-ти дописам останнього у Facebook: «Отже, вже відбулася прем'єра пісні «Тримай мене». Ви почуєте дві версії цієї пісні, як у складі «Бумбокс»/the Gitas, так і у складі «Бумбокс»/«Димна Суміш». «Тримай мене» – дуже особлива пісня, що має особисто для нього декілька різних змістових навантажень, які, на думку музиканта, мають відкритися і слухачам. Загалом цю композицію вони хотіли зробити вже дуже давно (років з 10 тому), але, як то часто бу-ває, до неї все ніяк не доходили руки з огляду на чималу зайнятість двох му-зичних проектів, та, звісно ж, геогра-фічний чинник. Втім, «два береги таки зійшлися і полилася річка під назвою «Тримай Мене». Версій пісні вийшло три – оригінальна, акустична і версія Чемерова. Остання характеризується посиленням нервом та протяжним гітарним саундом, які є частинками фірмового саунду The Gitas.

Єва Лотоцька
Параноя UA

Дзвінка – вдова з донькою, закоху-ється в «чужого» мужчину; їй важко миритись з ши-роотою поглядів обранця. Леська — модельєр з та-лантом вляпуватись в історії, колекціонує коханців і хоче прославитись. Що об'єднує цих жінок і яким стане присуд Єдинорога, у чий світ втрапляє одна з них? Видавництво: «Астролябія». Рік видання: 2018. Ціна на сторінках інтер-нет-книгарні «Є»: 121 грн.

АННА
Не згасай

Львів'яни з культового альтернативного гурту «АННА», на чолі зі своїм незмінним лідером Ві-ктором Новосьоловим, презентували свій но-вий довгоочікуваний трек під назвою «Не згасай», з яким вони планують «запалювати» великі літні майданчики. З ним гурт вийшов на сцену тижневого київського фестивалю Atlas Weekend, який тривав від 3 до 9 липня. Віктор і ко у пісню заклали проблематику швидкоплинності часу, закликавши слухачів не тільки цінувати кожну життєву хвилину, але і вміти нею насо-лоджуватися. Особливо це стосується моментів, коли ми знаходимося поруч із близькими по духу людьми. «Якщо ми разом, то почнемо цінувати час», – йдеться у новинці. Свіжа композиція «Не згасай» потрапить до майбутнього альбому команди, який, скоріше за все, матиме вигляд EP-релізу, та стане надбанням метал-загалу вже восени поточного року. Окрім того, до згада-ного релізу має всі шанси потрапити і попередня композиція «Виродок», оприлюднена близько трьох років тому. Прихильники важкого напря-му музики активно відреагували на новинку від «АННИ» – дехто з допису-вачів у соціальних мережах ділився думкою, що лірика пісні «Не згасай» є кращою в історії гурту, дехто вже не міг дочекатися живого виконання тре-ку на фестивалях, дехто відмічав якість презентованої роботи, але були і такі, хто не побачив у синглі нічого надзви-чайного. Що ж, слово за вами!

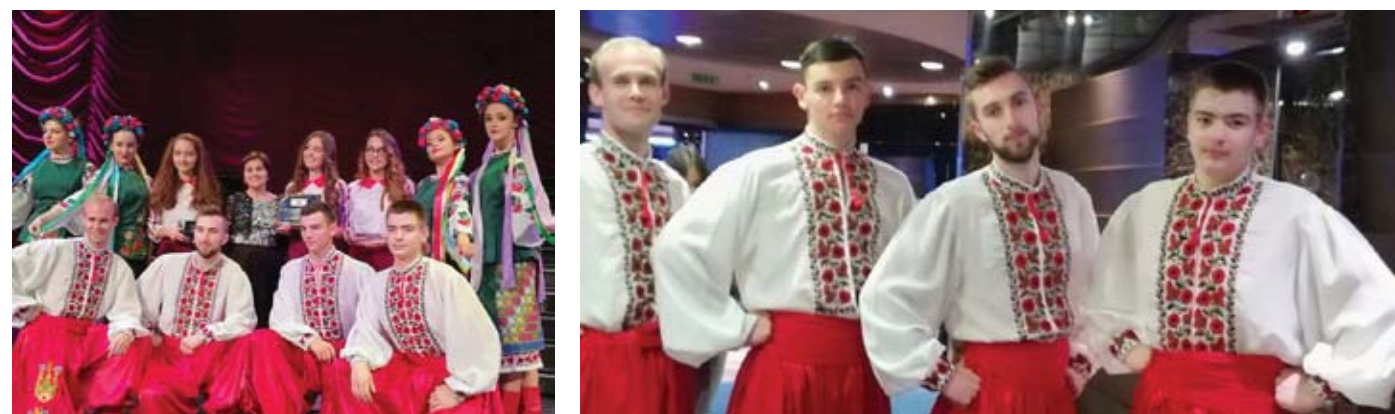
DK,DANCE
Паралелі

Хлопці із сумського гурту DK,DANCE презентують свій новий студійний міні-альбом під назвою «Паралелі», що вмістив у себе шість авторських робіт команди. Свіжа двадцяти хвилинна пла-тівка колективу стала першим релізом, після оприлюдненого минулого року кліпу «Америка», а попередній EP «Змінимо світ» було і взагалі презентовано близько двох років тому. «Ми по-чали експериментувати, шукати якесь нове зву-чання. Я гадаю що це в повній мірі можна почути в пісні «Паралелі». Цей альбом має пісні для всіх, на смак практично будь-якого слухача», – коментує новинку вокаліст гурту Андрій Шевченко. Наразі планується зйомка кліпу на одну з ком-позицій EP «Паралелі», а також активна студійна робота над новим матеріалом, тому наступних записів від гурту надто довго чекати не доведеться.

Козак Систем
Не моя

«Не моя» – перший, та, за словами музикантів Kozak System, скоріш за все останній аль-бом їхнього гурту, що включає у себе таку ясну концентрацію ліричних творів. Свою четверту за ліком повнофор-матну платівку «козаки» назвали на честь навіть оприлюдненого синглу, який за достатньо короткий проміжок часу отримав статус справжнього хіта. «В останній рік ми створювали пісні, які почали вписувалися до форматів FM-радіостанцій. І наша композиція «Не моя» стала символічним криголомом, вона навіть оприлюднила відзнаку «сингл року» на хвилі «Джем-FM». Тому ми по-думали – а давайте цей рік присвяtimo створенню робіт, подібних їй за змістом і за настроєм?! Саме так у нас і з'явилися ще вісім композицій ліричного, драма-тичного та любовного настроїв, які ми скомпонували у єдиний альбом, назвав-ши його «Не моя». До речі, якби Сашко Положинський один зі своїх альбомів не назвав «Сльози та соплі», то наша платівка дуже природно виглядала би саме із такою назвою. Але, оскільки вона вже зайнята гуртом «Тартак», то ми зупинили свій вибір на «Не моя», – із посмішкою коментує Іван Леньо, вока-ліст та співзасновник Kozak System. У свіжій платівці є роботи про нероз-ділене кохання, складну любов, про драматичні та навіть фатальні взаємо-відносини. «Не моя» від Kozak System вже присутня на більшості популярних цифрових крамниць.

Пороги – культурно-політичний часопис для українців у Чеській Республіці. Виходить 12 разів на рік. № 6/2018, рік XXVI. Підписано до друку 24 липня 2018 року. Ел. пошта: porohy@seznam.cz. Інтернет-адреса: www.ukrajinci.cz/ua/casopys-porohy/, реєстрація: МК ЧР/7044. Номер готували: Богдан Райчинець, Дарина Любачівська, Володимир Вітковський, Петр Янишка, Сергій Расков, Олекса Лівінський. Використовуються повідомлення інформантів та ілюстрації з відкритих джерел. Художнє оформлення та верстка: Тереза Меленова. За достовірність викладених фактів відповідає автор статті. Редакція має право скорочувати матеріали і виправляти мову, не поділяти поглядів автора. Рукописи не повертаються. Часопис друкується із фінансовою допомогою Міністерства культури ЧР. Видає: спільнота «Українська ініціатива в ЧР», ДНМ, Воцелова 3, 12000, Прага 2, ЧР; зареєстрована Міським судом у Празі, номер документа L 6121; контакт: uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz, www.ukrajinci.cz; тел.: +420221419821; ід. номер: 60448296. Розрахунковий рахунок: 1925774379/0800. **Porohy** – kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice. Vychází 12-krát ročně. Název je odvozen od ukrajinského «porih» – říční práh. Č. 6/2018, ročník XXVI. Uzávěrka: 24. července 2018. E-mail: porohy@seznam.cz, web: www.ukrajinci.cz/cs/casopis-porohy/, registrační číslo: MK ČR/7044. Číslo připravili: Bohdan Rajčinec, Daryna Lubačivska, Volodymyr Vitkovskij, Petr Janiška, Serhij Raskov, Oleksa Livinsky. Používáme zprávy informačních agentur a ilustrace z otevřených zdrojů. Grafika: Tereza Melenová, www.gd3.cz. Časopis vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR. Vydává: spolek Ukrajinská iniciativa v ČR, sp. zn. L 6121 vedená u Městského soudu v Praze, adresa: DNM, Voceľova 3, 12000, Praha 2, ČR. uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz, www.ukrajinci.cz. Tel.: +420221419821. IČO: 60448296, číslo účtu: 1925774379/0800.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha - pól růstu ČR

KLUB PRO RODIČE S DĚTMI

Centrum
demokratického
vzdělávání

zve rodiče s dětmi od 2 do 5 let do své herny

Co nabízíme?

pondělí - středa: 10.00-12.00 volná herna bez programu
čtvrtek: 09.00-13.00 klub Hrajeme si spolu

Program pro rodiče s dětmi je zaměřený na rozvoj jemné a hrubé motoriky, pohybové hry a kreativní úkoly.

Možnost konzultací s dětským psychologem vždy ve čtvrtek od 10 do 11 hodin.

Možnost využít knihovnu, ve které jsou dostupné knihy pro dospělé i děti v češtině, angličtině a ruštině.

Všechny aktivity jsou ZDARMA

Centrum demokratického vzdělávání, Kovářská 4, Praha 9 - Libeň
F-mail: info@democraticke-vzdelavani.cz

Переказ грошей в Tesco

Надсилайте гроші безпечно

- Тепер швидше та на більшу суму
- Максимальна сума переказу - 50000 крон
- По всьому світу за декілька хвилин
- В супермаркетах Tesco - сім днів на тиждень

www.itesco.cz/moneygram/uk

В залежності від періоду роботи супермаркету та відповідно до правових норм, MoneyGram та Globe - зареєстровані марки компанії MoneyGram. Всі інші торговельні марки є майном відповідних їхніх власників. MoneyGram International Limited - це авторизована платіжна організація, зареєстрована в Об'єднаному Королівстві під номером 3287157 з місцеперебуванням на 2-гому поверсі будинку на вулиці Королеви Вікторії в Лондоні, Лондон - London EC4V 4AB (UK) та керується Управлінням фінансового контролю. Tesco є агентом MoneyGram International.